

Dvojmesačník, november – december 2016

Trenčín región

M/I
číslo 4
ročník 1

Ako v rozprávke

**Na kopaniciach vyrástol domček,
kde fantázia nepozná hraníc**

strana 6

**CHYSTÁME
VIANOČNÝ
ŠPECIÁL!
15. DECEMBER**

História

Bryndziar Vagač

strana 7

Jesenná turistika

Na vrchole Inovca

strana 8 – 9

Reportáž z konca kraja

Kopanice sú dar

strana 10 – 12

9 772453 794003

Na výlete v teréne

Jednoducho nám to nedalo. Vybrali sme sa preto priamo do terénu, za vami až domov. Do redakcie nám síce chodí množstvo reakcií na naše noviny Trenčín región, tipy na nové témy, podnety, inšpirácie, ale chceli sme to aj počuť. Naživo. Spravili sme si teda augustový krátky výlet po desiatich obciach v Trenčianskom kraji, či ľudia dostávajú aj čítajú naše noviny.

Naozaj nás milo prekvapilo, že nás poznáte trebárs v Hornej aj Dolnej Súči, v Chocholnej aj v Soblahove. Niektori si prečítajú noviny hneď po vybratí zo schránky, pán z Kameničian si ich na-

príklad zbalil do Bešeňovej a články mu robili spoločnosť na kúpalisku. V obci Štvrtok a v Adamovských Kochanovciach sme dokonca dostali odpoveď na môj editoriál „Ako si lámeme hlavu“ o našej dileme, ako množstvo vašich tipov dostať do novin. Odpoveď je vraj jednoduchá, mali by sme vychádzať častejšie, minimálne raz do mesiaca :-). Takýto kompliment nás nesmierne potešil.

Máme za sebou tri vydania dvojmesačníka Trenčín región, v rukách držíte štvrté a mnoho ďalších je pred nami. Sme radi, že ste si nás stihli obľúbiť a každý druhý mesiac nás čakáte v schránke. Ak sa

vám zdá, že čakáte pri tej schránke dlho a nenašli ste v nej naše noviny, ozvite sa nám. Pripadne dajte vedieť starostovi či starostke, môžu nás kontaktovať. Ak žijete v obci do tritisíc obyvateľov, nájdete nás priamo vo vašej schránke. Vo väčších obciach a mestách je Trenčín región na obecných či mestských úradoch na verejne prístupnom mieste. A, samozrejme, sme aj na webe www.trencinregion.sk. Tešíme sa na ďalšie stretnutie s vami a prajeme príjemné čítanie.

Radovan Stoklasa, šéfredaktor

ANKETA: Čo by ste odporučili návštevníkom Trenčianskeho kraja?

Peter (55)
Pravdupovediac ani neviem, čo turisticky zaujímavé tu máme. Teda okrem hradov, ale tak tie sú všeobecne známe. Ja som skôr na šport a vďaka športu cestujem po svete, nie po kraji. Teraz som sa vrátil zo Srbska, vlani z Ameriky a priznám sa, nemám prehľad o možnostiach, ani o tých športových u nás.

mohutných múrov, atmosfére. Teraz sa je naozaj na čo pozeráť aj priamo na hrade. Krásne sa tam dá autom prísť, ak je niekto pohodlnejší alebo už nevládze. Ti, ktorí majú chuť na turistiku, sa môžu k hradu prejsť už od dediny.

Mária (64)
Ak príde syn alebo dcéra s rodinou na návštevu, tak skôr ma niekam zoberú oni. Bolo fajn, keď sme šli sem na Zelenú vodu. Sice sme sa nešli kúpať, ale príjemne sme si oddýchli pri langošoch. Potom sa tam začal aj nejaký koncert. Veľmi prí-

jemný výlet z toho vznikol. Boli sme sa však kúpať na Zelenej žabe, pozrieť sa s deťmi do zoo v Bojniciach. A radi ideme aj niekam spoločne na večeru. Priamo v Novom Meste nad Váhom sú zas veľmi pekné jarmoky, vtedy tu hrá muzika, všade príjemná atmosféra, plné to tu je.

Anton (62)
Osobne ma už výlety extra nebavia. Skôr som typ, že som radšej doma alebo na záhrade, kde si môže človek čo-to porobiť. Ak mám niekomu odporučiť výlet, tak sú to určite hrady tu na okolí – Čachtice,

Beckov a, samozrejme, Trenčín. V kraji máme aj krásnu prírodu. Pri Považskej Bystrici je Manínska tiesňava, pri Pruskom zas Vršatec, Súľovské skaly, tie sú však ďalej. Turisti sa majú určite kde vyžiť.

Klaudia (25)
Iba prednedávnom som sa sem prisťahovala a sama hľadám zaujímavé tipy na výlety. Syn je ešte malý, ale určite s ním budem chcieť tráviť čas vonku. Zatiaľ mi stačí, že sa ideme vyvetrať do mesta. (sim)

Marta (78)
Mojou srdcovou záležitosťou je Čachtický hrad. Navštevujem ho už šesťdesiat rokov a teraz, po rekonštrukcii je úžasný. Dovtedy to bolo o výhlade a pocite z

Na bicykli cez hranice – do mlyna

Už budúci rok by sa mala začať stavať posledná časť cyklotrasy, ktorá prepojí dva štáty a dve kultúrne pamiatky. Hrad Brumov na českej strane hraníc a pýchu nášho krajského mesta – Trenčiansky hrad.

Rovno z bicykla si budete môcť pozrieť viaceré zaujímavosti, ktoré prihraničné regióny ponúkajú. Cyklotrasa povedie napríklad aj okolo starobylého kláštora na Skalke či cez Vlársky priesmyk. V Nemšovej chcú zase turistov nalákať na jeden z mála zachovaných vodných mlynov na Slovensku.

Rodina Králikovcov má mlynárske remeslo už dlhé storočia zapísané v krvi. Mlyn v Nemšovej vlastní ich rod niekoľko storočí. „Robili sme rodom našej rodiny a dopátrali sme sa k prvému mlynárovi, ktorým bol pravdepodobne Juraj. Narodil sa zhruba okolo

roku 1780,“ vysvetľuje Jana Králiková. Mlyn podľa nej fungoval do roku 1959, kedy ho znárodnili. Osud bol k nemu milosrdnejší. „Kým iné mlyny museli majitelia rozobrať a zničiť ich zariadenie, v tomto prípade zrejme slúžil ako rezerva pre prípad vojny, ak by veľké mlyny zbombardovali,“ dodala.

Rodina dostala budovu naspäť po roku 2000. Zachovalo sa tu pôvodné vybavenie, ktoré aj po rokoch vyráža dych. „Je to jeden z mála zachovaných mlynov na Slovensku, aj keď vodný náhon tam už nie je,“ informuje prednostka mestského úradu v Nemšovej Iveta Jurisová. Život chcú budove prinavrátiť prostredníctvom nového projektu cezhraničnej spolupráce. Hotový je už projekt aj stavebné povolenie. Náklady na rekonštrukciu by mali byť 100-tisíc eur.

Vynovený mlyn by sa mohol stať ďal-

šou zaujímavou zastávkou na cyklotrase spájajúcej Trenčín a Brumov. V jeho priestoroch vznikne informačné centrum a bude mapovať minulosť tohto objektu, ako aj samotného mesta. „Malo

by pripomínať koryto Vlára, ktoré tieklo cez Nemšovu a na ktoré bol tento mlyn napojený. Rátame so spoločenskou miestnosťou a jej využitím na rôzne slávnostné podujatia organizované mestom. V prístavbe zase plánujeme zriadiť informačný kiosk, priestor dostanú aj regionálni výrobcovia – napríklad medu, alkoholu či koláčov,“ doplnila Jurisová. Mesto Nemšová chce využiť možnosť, ktorú jej ponúka nová cyklotrasa a s ňou spojený turistický ruch. Dĺžka cesty pre cyklistov bude takmer 70 kilometrov, pričom hotové sú už úseky na slovenskej aj českej strane. Trenčianska župa aktuálne rieši poslednú 12-kilometrovú etapu – od mostu cez rieku Vlára v Luborči až po Trenčiansky hrad. Jej výstavba aj dokončenie sú naplánované na druhú polovicu budúceho roka. (sim)

Všetko důležité o kraji v jedné síti

Web www.trencinregion.sk slouží turistom, ale pomáha aj podnikateľom

Konečne voľný deň, víkend, ale ako s ním naložiť? Čo tak rodinný relax alebo zdravý pohyb, romantika, adrenalin, návšteva hradu, prírody, podujatia s nádyhom tradície či gastrozážitok s ubytovaním?

Trenčiansky kraj prichádza s ponukou, ako zistiť, čo všetko „doma“ máme, a možno o tom ani nevieme. Vieme však, ako sa k týmto informáciám dostať. Sú umiestnené v jednej sieti – na www.trencinregion.sk. Tvoria digitálnu mapu Trenčianskeho kraja, turistom poskytujú množstvo užitočných informácií, urýchlia rozhodovanie. Poskytovateľom služieb v cestovnom ruchu zasa ponúkajú bonus, možnosť prezentácie.

„Najdôležitejším cieľom nášho portálu je informovať širokú verejnosť o turistickej ponuke Trenčianskeho kraja,“ pripomenul predseda Krajskej organizácie cestovného ruchu (KOCR) Trenčín región Juraj Gerlici a pokračoval: „To sú presne tipy na výlet, poznávanie hradov, pamiatok, prírody, to sú cyklotrasy, pozvánky na podujatia, ale aj ucelený kalendár podujatí na celý rok. Obsahovo a tematicky sa na webe „nájde“ každá cieľová skupina. Rodiny s deťmi, športovci, turisti, seniori, vyznávači histórie pamiatok, gastronómie, romantiky, mladí ľudia... Pestrá a infor-

mačne nabitá ponuka z nášho kraja je na podnose, stačí si len vybrať.“

V porovnaní s inými KOCR a web portálmi, ktoré informujú o turistickej ponuke a tipoch, pridáva www.trencinregion.sk aj zaujímavú noviniku. Je prvou slovenskou lastovičkou, ktorá na Slovensku doslova „otvára“ web podnikateľom v oblasti cestovného ruchu. Priamo ich zapája do kreovania a prezentácie ponuky na webe.

„Sami si môžu vytvoriť profil na našom webe a prezentovať informácie o ich zariadení – ponuku, novinky a podujatia. Web sa tým stáva inovatívny, informačne komplexnejší, aktuálny a responzívny – teda dobre čitateľný aj na telefóne či tablete. Nenájdete na ňom sprostredkované informácie, ale vlastnú, autentickú prezentáciu poskytovateľov. Vďaka

tomu dostaneme priamo od ich najaktuálnejšie informácie a posúvame ich ďalej, verejnosti. Približujeme sa zahraničným portálom ako airbnb, booking či tripadvisor,“ doplnil Gerlici.

Podľa jeho slov je projekt príkladom prepojenia verejného sektora so

súkromným. Prezentácie na webe, promo na sociálnych sieťach a v online kampaniach, ktoré sú hradené z verejných zdrojov, z rozpočtu KOCR, dostanú totiž podnikatelia zdarma. „V tom je podstata zákona o podpore cestovného ruchu – spájať verejný a súkromný sektor. Spoločne sa podieľať nielen na propagácii destinácie, ale aj tvorbe produktov, ktoré ju turisticky zatriktívnia.“

Ako sa stať súčasťou www.trencinregion.sk? Indíciou pre turistov je predovšetkým hlad po mozaike informácií a zvedavosť. Aj manuál pre podnikateľov je jednoduchý. Prináša rýchly prístup, ušetrí čas, peniaze, pretože portál je otvorený na registráciu všetkým. Stačí si vytvoriť profil na webovom rozhraní a systém začne automaticky ponúkať služby vhodným zákazníkom, teda cieľovej skupine. Je dokázané, že personalizovaný – zacielený obsah zvyšuje efekt až desaťnásobne.

Systém pracuje automaticky a neustále sa upravuje, aby zodpovedal digitálnym trendom. „Poskytovateľ služieb sa preto nemusí obávať, či je stránka urobená správne a nie je zastaraná. Len si upravuje svoj profil – nahráva fotografie, dopĺňa a pridáva aktuálne informácie,“ doplnil Gerlici.

(ras)

O únii sa hovorilo v školách i na hrade

Slovenské predsedníctvo v Rade Európskej únie sa pomaly chýli ku koncu, no rokovania za okrúhlym stolom neostali len na pôde hlavného mesta.

I keď čerešničkou na predsedníckej torte bol Bratislavský summit, viac o Únii, jej fungovaní a vplyve sa hovorilo aj v regiónoch. Európa z pohľadu politológov, výtvarníkov, hudobníkov či študentov sa stala nosnou témou podujatia „eSKaEÚ sa spolu usmievaajú“ v pomyselnom srdci nášho kraja, na Trenčianskom hrade.

Za jeho múry vstúpilo množstvo mladých, ktorým je európska myšlienka buď blízka, alebo sa o nej chceli dozvedieť viac. Popularita Únie vzrástla aj na Strednej umeleckej škole v Trenčíne. Práve tu

študoval autor loga SK PRES Jakub Dušička. Na hrad prišiel osobne a prezradil, ako súčasné najznámejšie slovenské logo vznikalo. Jeho nasledovníci zas prezentovali odevy zo študentskej dielne a nechýbala ani módna prehliadka

– tentoraz so slovenskými motívmi. Farebné kamene v ich rukách zabezpečili zhmotnenie predsedníckeho loga priamo na nádvorí Trenčianskeho hradu.

Stredoškólači si nedali ujsť ani vysokoškolské prednášky. Polito-

ológovia z Trenčianskej univerzity priblížili dianie v Európskej únii a rozhodnutia z Bruselu. Fungovanie EÚ a slovenského predsedníctva si študenti vypočuli aj v anglickom jazyku od pedagogičky z Vysoké školy manažmentu/City University v Trenčíne.

Organizátorom podujatia, ktoré spájalo vzdelávanie s kultúrnym programom a kreatívnymi workshopmi, boli SUŠ Trenčín, KOCR Trenčín región a TSK.. Mladí tu mali jedinečnú možnosť hravou formou spoznať Európsku úniu. Finančnú záštitu nad ním prevzalo Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR.

(ver)

Rázovitá zem, očarujúca príroda, živé tradície

Predstavujeme okres MYJAVA

Myjavský okres uchvátí každého, kto ním prejde. Domčeky roztrúsené po kopcoch, zvieratá pasúce sa vo dvoroch, jesenné stromy, z ktorých v týchto dňoch opadáva lístie. Kopaničiarsky región má krásnu prírodu a tradície, ktoré tunajší obyvatelia udržiavajú stále živé.

Myjavský okres je najzápadnejším regiónom Trenčianskeho kraja. Jeho susedom je okres Nové Mesto nad Váhom, hraničí s Českou republikou a Trnavským krajom. Na ploche 327 kilometrov štvorcových tu žije najmenej obyvateľov z celého kraja – len 27-tisíc. Priemerná hustota zaľudnenia je 82,53 obyvateľov na kilometer štvorcový. Väčšinu územia pokrýva Myjavská pahorkatina, ktorá tvorí pomedzie medzi Slovenskom a Moravou. Okresom preteká rieka Myjava. V okrese sú dve stredné školy – stredná

priemyselná škola a gymnázium. Priamo v okresnom meste sa nachádza aj jedna z troch nemocníc, ktoré spravuje Trenčiansky samosprávny kraj.

Kopaničiarsky okres tvorí 15 dedín a dve mestá – Brezová pod Bradlom a Myjava, ktorá je centrom celého regiónu. Mesto sa dostalo výrazne do povedomia už v meruósmych rokoch. V dome Anny Kolényovej zasadala v septembri 1848 Slovenská národná rada pod vedením Štúra, Hurbana a Hodžu. Išlo o vôbec prvý národný orgán v našich dejinách. Dnes je budova súčasťou Múzea Slovenských národných rád.

Okres je síce malý rozlohou, ale pre Trenčiansky kraj sú práve menšie okresy typické tým, že odtiaľ vychádzajú výrazné osobnosti. Uhrovec v okrese Bánovce nad Bebravou je rodom Ludivita Štúra. V myjavskom okrese je to

zase obec Košariská, v ktorej sa narodil Milan Rastislav Štefánik. V jeho rodnom dome je dnes múzeum, ktoré návštevníka prevedie neobyčajným životom významného slovenského štátnika. Na vrchu Bradlo medzi Brezovou pod Bradlom a Košariskami sa nachádza Mohyla Milana Rastislava Štefánika, ktorej autorom je ďalší myjavský rodák, národný umelec Dušan Jurkovič.

Okresné mesto aj celý región je dnes známy najmä vďaka svojim bohatým folklórnym tradíciám. Ľudová kultúra a zvyky našich predkov sú tu stále živé, čomu výrazne pomáhajú aj viaceré kultúrne podujatia. V júni je to napríklad Medzinárodný folklórny festival, v auguste Dožinky v oddychovom areáli Padelky a v septembri zase Dni sliviek v Gazdovskom dvore v Turej Lúke. Mimochodom, práve tu nájdete expozíciu typického kopaničiarskeho osídlenia z prelomu 19. a 20. storočia, no a počas roka sa tu odohrávajú aj ďalšie podujatia zamerané napríklad na veľkonočné, adventné a vianočné zvyky či ľudové remeslá.

Myjavský okres osloví aj milovníkov športu. Na tunajších kopaničiach sa nachádza viac ako 160 kilometrov značkových chodníkov, 30 kilometrov bežkárskeho trati a vyše 20 cyklistických trás, ktoré región spájajú s moravským Hornáckom, Záhorím, Podjavorinským krajom a Považím. Nájdete tu aj tri lyžiarske strediská. Myjava je však zážitkom aj pre tých, ktorí si doprajú aj iné než športové vyžitie – región je známy svojou kvalitnou slivovicou.

(baš)

Na výlet na Myjavu sa oblečte o niečo teplejšie. Priemerná ročná teplota je tu len

7°C.

Zdroj: ŠÚ SR, 31.12.2015

Samko Dudík – primáš naprieč dobou

Husľový majster, spevák, tanečník, primáš aj zberateľ myjavských piesní a ich interpret. Samko Dudík bol jedinečnou osobnosťou tradičnej ľudovej kultúry. Jeho talent, ktorý presiahol rodný región aj dobu, v ktorej žil, udivuje ešte aj dnes.

Samko Dudík prežil viacero štátnych režimov. Narodil sa ešte za Rakúsko-Uhorska – 28. októbra 1880 na Myjave v rodine pytlíkárov. K folklóru ho to ťahalo od detstva, už ako päťročný túžil po vlastných husličkách, ako desaťročný vytvoril spolu s bratmi detskú kapelu. Neskôr sa pripojili k skupine známeho cigánskeho primáša Jozefa Baláza Višňovského. Samko si

z hudobníkov, ktorých tu spoznal, vytvoril vlastnú kapelu, s ktorou hrával takmer celý život.

Legendárny primáš očaril svojim talentom viaceré osobnosti. Jednou z nich bol aj mladý Milan Rastislav Štefánik, ktorý si v roku 1897 na svadbe svojej sestry vypočul Dudíkovu kapelu. Samko bol vyznávačom všeslovanskej vzájomnosti a jeho hudba znela na každom významnom stretnutí na slovensko-moravskom pomedzí. Zúčastnil sa na protestnej akcii proti černovským udalostiam v roku 1908 a Dudíkovci hrali aj na Všeslovanskom zjazde o päť rokov neskôr.

Tvorca filmu Zem spieva Karol Plicka či spisovateľa Ladislav Novomeský

a Ján Smrek – Samko Dudík sa rád pohyboval medzi umelcami. Výnimočný muzikant vzkriesil záujem

o inštrumentálnu ľudovú hudbu na celej Morave a propagoval ju doma aj v zahraničí. Hral dokonca aj s Českou filharmóniou. Jeho talent neušiel pozornosti ani českého skladateľa Leoša Janáčka. Dudíkovcov delegoval na Svetovú prehliadku hudieb vo Frankfurte nad Mohanom, ktorú vyhrali. Samkovo viac ako 70-ročné hudobné pôsobenie bolo plné podmanivej hudby. Nezaháľal ani v osobnom živote – bol trikrát ženatý a mal 12 detí. Zomrel 25. mája 1967 na Myjave. V jeho šľapajach pokračuje vnuk Miroslav Dudík a tiež pravnučka Alžbeta Lukáčová, ktorá o svojom predkovi napísala monografiu Samko Dudík a jeho kapela.

(baš)

Jak sa detko naučil s mrtvich stávat

„Takí tuhí korjének majú veru zdejší ľudja, že aj na tú s kosu vedja zabudnúť. Aj hen na Košariskách žil jeden starí detko z bapku. Bivali f takém starém dome sami dva.

Von mal dobrích už aj devadesát rokí a jej do nich téš nechíbalo moc. Šecko si vedeli spravit ešče oni dva. Chodjevali na halúski, tí detko kálal a bapka varela obed. Ras ráno ho budí: „Stávaj detko, dokedi sceš vilihovat!“ ale detko nestáva. Drgancuje ho. Ale detko sa nehíba. Macá ho a je jakísik studení. „Panebože, šak vón umrel. Čo fčil!“ horekovala bapka. Chodela hore-dole, nevedela, čo má robit, tak mu viprávala, že čo ju tu samú nechal. No a abi celkom neochládel, išla mu do starej truhlice vibrat šati do truhli. Horko-taško ho obljékla a že pójde to susedom povedat, len čo si trochu otopčíne, a tak zaspala.

A tu zrazu: „Ančo, stávaj, čo si tu vilihuješ!“ dosí na nu vikrikuje. Bapka sa prebudí, otevre oči a kuká. Detko pri nej stojí, viobljékani f černém a budí hu. Ona sa posadí a hovori: „Nále a de si sa ti vistrojél hned zrána?“ „A čo ja vjem, šak som nemjenel nigde íst!“ žundre si

popod nos detko. Povizljekal sa a každí si išjel po svojej robote.

Namudušu o pol roka bapka našla detka ležat na dvore pri nátoni, drgluje ho, ale detko sa ani nepohne. Bože, šak von je umretí, mislí si chuderka a uteká zavolat susedov. Susedja zanjlesli detka do kuchine, obljekli ho do černého, znjesli s povala truhlu, čo mali popretku nachistanú. A tak, jak sa to kedysi robelo, dali v izbe oproti dve stolički, na ne truhlu a detka tam pekne ponaprávali. Roznjeslo sa to po Košariskách a večér jako je zvikom, prišli z rodini a známi spjevat mu a pomodlit sa pri truhle.

Bola ich veru plná izba. Spjevajú, vitahujú, jako do vládze. Narás, čo to, panebože! Drgajú sa medi sebu a kukajú šeci na truhlu. Zabudli aj spjevat a hubi nehali otvorené. Detko sa f truhle začali mrvit. Šetci stuhli a nemóžu sa ani híbat. Detko sa f truhle posadél, obzjera sa dokola a ket sa rozhladél, prehovorel šušlavým hlasom: „Ná, čo tu šeci robíte, čo to švetlo pálite, čo nejdete domu!“

Po týchto slovách sa šecja spamatali a to vám bola potom tlačénica pri dverách, čo sa šeci tlačeli ven. Bapka si len zdichla a pomóhla detkovi s truhli ven. Namuprávdu, ket detko tretí ras umrel, bapka ho nechala tak až do druhého dna, kebi náhodu si to ešče rozmislen a vráten sa s druhého sveta. Ale tento tretí ras detko už naozaj a vážne umrel. Ale nigdo tomu neverél, ket sa to šade roznjeslo. Aj potom, ket zvonél umjeráček na kostele, aj tak išli ľudja ze zvedavosti nakúkat, či detko preda len nebudú stávat s truhli.“

Vyprávka od Alžbety Krásnej, autorky Batickej knihy

Baticka kniha – poklad z Priepasného

foto: archív obec Priepasné

Centrum tradičnej kultúry na Myjave je zamerané na tradičnú kultúru a dedičstvo v myjavskom regióne. Patrí sem aj uchovávanie hodnôt širokej verejnosti, teda aj miestneho dialektu.

Je „korením“ bežnej hovorovej reči, spestrením unikovaného spisovného jazyka. Netreba sa zaň hanbiť a vnímať ho ako nevhodný či neprimeraný, ktorý používajú iba prostí ľudia z nižších vrstiev. Miestny dialekt je kolískou tvrdej a suchej slovenčiny, ktorej sa spisovný jazyk bojí „jako čert sväcenej vody“. Musí sa čítať tvrdo, s ypsilonmi a nemäkčiť.

Pracovníkom z Centra sa podarilo nájsť doteraz nepublikovanú zbierku – Baticku knihu od Alžbety Krásnej z Priepasného. Je výsledkom dlhodobého zberu materiálu, spomienkového rozprávania od roku 1980 až po súčasnosť. Obsahuje vyše 400 zápisov, teda príbehov, hovorovo nazývaných „výprašky“. Niektoré môžu siahať do obdobia okolo roku 1900, rozprávači – informátori si ich pamätajú z rozpráva-

nia svojich starých rodičov.

Alžbeta Krásna začala so zberom materiálu potaľomky za dverami svojej kuchyne v rodinnom dome v Priepasnom, aby ju nikto nevidel: „Keď sa kedysi zišlo viac chlapov, všeličo si rozprávali. Pospomínali si na staré časy, každý si niečo pamätal ešte za čias starých rodičov. To, čo im oni vyprávali, alebo čo počuli niekde inde. Na svadbách, zabíjačkách, alebo čo im staré mamy pospomínali pri všelijakých robotách. Bol tu jeden, ktorý mal veľmi dobrú pamäť. Ten vždycky začínal: No a ščil vám povjem výprašku, čo som čul ešče od starého sváka richtárech,“ spomína Alžbeta Krásna.

Centrum tradičnej kultúry sa aj vďaka Batickej knihe rozhodlo vydať CD s nahrávkami spomienkového rozprávania z obce Priepasné, ambíciou je tiež vydanie knižnej publikácie.

stranu autorsky pripravila Lucia Grznárová

PREDSTAVUJEME

Okres Myjava zastupujú
v Trenčianskom
samosprávnom kraji dvaja poslanci.

Mgr. Anna Abramovičová

závislá

– poslankyňa TSK, členka komisie regionálneho rozvoja a cestovného ruchu TSK, starostka obce Košariská, ne-

Pavel Halabrín

– poslanec TSK, člen komisie pre financie, rozpočet a investície TSK, primátor Myjavy, nezávislý

17

samospráv

- myjavský okres tvoria len 2 mestá a 15 obcí, ide o jeden z najmenších okresov Slovenska
Zdroj: ŠÚ SR, 31.12.2015

Ako v rozprávke

Pre myjavské kopyance sú typické najmä gazdovské domčeky. Jedna chalúпка v Švancarovej doline v katastri obce Jablonka je však úplne odlišná. Pod stromom tu striehne troll, šikmé steny hýria farbami a celý domček je akoby vystrihnutý z rozprávkovej knižky. Viliam Wachsmuth vytvoril svet, v ktorom fantázia nemá hraníc.

Na bráne vytvorenej z konárov je pripevnený zvonček, jeho zvuk majiteľovi Viliamovi Wachsmuthovi hneď oznámi, že prichádzajú noví návštevníci. Rozprávkový dom je myjavská rarita, o ktorej mnohí nevedia. Tí, čo prekročia jeho prah, sa zase hneď pýtajú, či by tu nemohli prespať. „Ja som najmladší z troch bratov, taký Popolvár. Celý život som bol na posmech, pretože som stále niečo vyrábala a stále mi to nešlo. Od svojich deviatich rokov som sa pokúšal vyrobiť

parošie, ale podarilo sa mi to, až keď som mal dvadsaťtri. Dlhú mi trvalo, než som do toho takpovediac dorástol, ale naučilo ma to nevzdávať sa,“ hovorí hrdý majiteľ.

Kopyance ho očarili, z rozpadnutej stodoly vytvoril dom, ktorý len ťažko prehliadnuť. Na dvore nájdete gaštan, pod ktorým býva troll, ale aj kľetku zlej čarodejnice. Keď otvoríte vŕzgajúce dvere atypického domčeka, ocitnete sa vo svete plnom nevedných vecí a obľých tvarov. Pripomína ľadovú jaskyňu, v ktorej vás vie prevapíť doslova každý kút. Biele členité steny vytvaroval za pomoci obyčajnej polievkovej lyžice a viaceré parožia, ktoré zdobia steny, sú takisto dielom šikovných rúk rodeného Trnavčana. „Všetko je tu zabrušené a myslím, že takéto tvary tiež vplývajú na človeka. Raz mi sem prišiel človek, ktorý mi hovorí, že je to robené podľa feng-šuej. Podľa čoho? spýtal som sa. Dnes

už mám o tom knižky a naozaj to sedí – všetko je tu obľé, dokonca aj stôl, stred izby je zase prázdny, aby tadiaľ mohla prúdiť energia,“ vysvetľuje Viliam Wachsmuth.

Dlážku vytvoril podľa motýľa, ktorý mu sadol na ruku. Schody na druhé poschodie zase pripomínajú krídla vtáka a stôl visí akoby vo vzduchu. Každá vec, na ktorú sa pozorne zahľadíte, odrazu dostane iný význam. Originálny domček však nie je určený len pre deti, na svoje si tu prídu aj dospelí. „Chodia mi sem celé rodiny a najlepšie je, že všetci odtiaľto odchádzajú spokojní. Keď vidím, že niekto je napajedený, napríklad nejaká stará mama, tak jej poviem, že ona vstupné platiť nemusí. A potom som rád, keď odtiaľto odchádza s úsmevom, že sa jej zlepšila nálada.“

Domček je hotový, ale šikovný umelec dodáva, že stále má čo robiť. „Pri mori sú koralý, ktoré stále dorastajú len trošičku, ale predsa. Keď prestanú dorastať, tak sú mŕtve. Ja mám v tomto domčeku stále veci, ktoré podľa mňa ešte nie sú dokončené, ešte môžu dorásť. Je to taký živý organizmus,“ povedal. Zvažuje, že v budúcnosti by mohli návštevníci v domčeku aj prespať – ako inak – na atypicky tvarovanej posteli.

Rozprávkový domček je otvorený od stredy do nedele v čase od 10:00 do 18:00. (baš)

Dnešné menu: okres Myjava na tanieri

POLIEVKA

ŽMOLKOVÁ POLIEVKA

Masť 100g, hladká múka 150g, voda 1,5 l, soľ ¼ PL, mletá červená paprika ½ PL

Žmolky (melence, trhance, šklbance): vajce 1ks, soľ ¼ PL, hrubá múka 200g

V hrnci spravíme z múky a masť zápražku, pridáme mletú papriku, zalejeme vodou, dobre premiešame, prevaríme, dochutíme soľou. Do vriacej polievky pridávame cez veľké strúhadlo žmolky – drobký a za stáleho miešania ich uvaríme domäkka.

MYJAFSKÉ PÚČKI

Zemiaky 500g, hladká múka 200g, kyslá kapusta 300g, klobásky 150g, cibuľa 100g, soľ ¼ PL, mleté čierne korenie 1g, bravčová masť na pomastenie 100g

Uvaríme 0,5kg zemiakov v šupke a dáme vychladnúť – najlepšie deň vopred. Vychladnuté zemiaky ošúpeme, postrúhame na strúhadle alebo prepasírujeme. Pridáme hladkú múku, 2 – 3 kávové lyžičky soli a zamiesime cesto. (Cesto je dosť mäkké, lepí sa na ruky, preto s ním musíme rýchlo pracovať. Keby sme tam pridali viac múky, boli by púčky tvrdé. S týmto množstvom múky sú mäkučké.) Z kúska cesta si urobíme valček, z ktorého krájame širšie rezance (púčky), každý musíme šľnúť na pomúčenej doske, aby bol pekný guľatý, ale hlavne – aby sa potom púčky nezlepili. Varíme v osolenej vode a hneď po vyplávaní na povrch vyberáme sitkom do misy (pri dlhšom varení by sa rozvarili na kašu), omastíme a opatrne pomiešame. Občas ich znova premiešame, aby sa nezlepili. Nakrájame cibuľu a domácu klobásu a spolu smažíme. Pridáme kvasenú kapustu a dusíme domäkka (kto nemá rád veľmi kyslú kapustu, tak ju premyje vodou). Udusenú dochutíme soľou a korením. Podávame zo spoločnej misy.

HLAVNÉ JEDLO

MÚČNIK

CESTENICE

Maslo 200g, kyslé mlieko/smotana 150g, vajce 1 ks, práškový cukor 10g, soľ ¼ PL, hladká múka 400g, čerstvé slivky 300g, 1 vajce na potretie

Preosejeme múku, v strede urobíme jamku, pridáme vajce, maslo, soľ, cukor, kyslé mlieko a všetko spolu spracujeme na cesto. Necháme ho 1 hodinu odpočinúť. Potom cesto rozdelíme na malé bochničky. Postupne ich rozvaľkáme a v rade vedľa seba kladieme na cesto vyutierané slivky. Cesto preložíme a vytvárame buď na jednoradové, alebo dvojradové cestenice. Konce poriadne pritlačíme a kladieme na vymastený plech. Povrch potrieme rozšľahaným vajčkom a pečieme doružova.

Bryndziar Vagač

Naše biele zlato (II.) – návrat do histórie

Je pýchou Staroturánov. Dodnes si ho vďaka ako slávneho rodáka aj ako kúzelníka, hoci bol „len“ mäsiar. Práve on na konci 18. storočia vyhútal, ako z ovčej hručky vykúzlil ozajstnú bryndzu. Produkt nielen so slovenskými koreňmi, ale aj s oficiálnu pečiatkou uznaný Európou.

Napriek zubu času sa podarilo bravúrne vyskladať jeho životnú cestu. Rodákovo z Starej Turej azda mrzí len to, že dom, v ktorom sa narodil, sa zatiaľ nepodarilo identifikovať. Ani presné miesto jeho posledného odpočinku nie je známe, hoci na na cintoríne Na dráhach spočívajú jeho ďalšia rodina. Ján Vagač – krstný otec slovenskej bryndze a zakladateľ prvej, najstaršej bryndziarne na Slovensku (1787), v Detve.

V minulom čísle nášho magazínu sme si posvietili na bryndzu. Na jej pôvod, parametre, zloženie, blahodarné účinky a navštívili sme aj salaš, kde sa dnes bryndza rodí. Úprimne, nečakali sme takú spätnú väzbu v tejto téme. To je dobré znamenie. Bryndza síce nie je každodennou súčasťou nášho jedálneho stola, ako bola kedysi, ale na druhej strane znovuobjavujeme jej identitu, ceníme si ju, lebo je naša. Vráťme sa na úplný začiatok príbehu o bryndzi. Do histórie.

Prekvapenie z Detvy

„Nezabudnite sa zastaviť v Starej Turej, keď budete písať o bryndzi. Práve tu žil človek, čo to celé naštartoval,“ zvestovala do telefónu primátorka Anna Halinárová a porozdávala dôležité kontakty. Onedlho sedíme v kancelárii u jej zástupkyne. Zuzana Zigová má pred sebou výstrižky, knihy, fotografie, dokumenty na takú istú tému.

„V roku 2009 uplynulo 250 rokov od narodenia Jána Vagača. Mestské kultúrne stredisko podujatie k výročí pripravovalo a bola som vtedy jeho riaditeľkou... Poslanci súhlasili s výrobou a osadením pamätnej tabule venovanej Jánovi Vagačovi priamo pri vchode do mestského úradu. Bola to dôstojná spomienka s kultúrnym programom, prierezom histórie aj s prekvapením. Okrem toho, že prišli odborníci z bryndziarskeho fachu, pozvanie prijala aj oficiálna delegácia vedenia mesta Detva. Bolo to veľké gesto, keď Ján Vagač preniesol svoje umenie práve tam. Založil prvú a úspešnú bryndziareň, k tomu pribudla výroba syrov a pokračovali v tom generácie Vagačovcov ďalších stopäťdesiat rokov,“ pripomenula Zuzana Zigová.

Odkaz Jána Vagača a jeho nasledovníkov ostal pod Poľanou natrvalo. „Tri jedle“ – symbol značky kvalitných syrov – si získali renomé a dostali sa aj do erbu mesta Detva. „Staroturania na veľkého bryndziara nezabudli, najmä tí starší. Napríklad tunajší publicista a spisovateľ Gustáv Rumánek vydal pred časom publikáciu Bryndziarske pastorále a so svojou manželkou Elenou venuje práve osobnosti Jána Vagača veľkú pozornosť. Stále prichádza s mnohými inšpiráciami, podnetmi, lebo podľa jeho slov – históriu a ľudí, ktorí ju tvorili, si treba vážiť,“ dodala Zuzana Zigová.

Späť k Vagačovi

Narodil sa v roku 1759. Bol mäsiar samouk, neskôr si otvoril mäsiarstvo v Starej Turej. Podnikal s topeným maslom, syrom a dobytkom. Celoživotné krédo „S poctivosťou najďalej zájdeš“ podporené svedomosťou a čestnosťou tlmobil krátko pred smrťou svojmu synovi Jánovi.

Obchodné potulky Jána Vagača na začiatku podnikania často mierili na stredné Slovensko. Dobytok nakupoval aj v Detve. Občas prespával v jej okolí na salašoch. Spoznal bačov, ich tvrdú prácu a ovčí syr, ktorý mu ponúkli. Zaujal ho a niekoľko bochníkov si priniesol domov. Syr mu chutil, ale dlho nevydržal, nebol trvanlivý. Z ciest vedel, že Valasi robia zo syra bryndzu. Tak začal s pokusmi aj on. Bochníky dal vysušiť, prevaľkával ich, miesil, solil, kým dosiahol chuť podobnú tej valašskej. Keď následne obchodníci zo Starej Turej ponúkali po Slovensku boháčom topené maslo, nechali na košovku aj z Vagačovej bryndze. Novoobjavená technológia výroby bryndze mala úspech a v roku 1787 sa začala vyrábať vo väčšom množstve – v detvianskej manufaktúre.

Zlaté časy

Počiatku sa vyrábala len v lete, keď sa dojili ovce. Na zimu sa sťahoval Vagač do Starej Turej. Bral zásoby bryndze, nasolenú ju ukladal do chladných pivníc a v zime v drevených geletkách posielal do obchodov. Tam ju vyklopili a predávali krájanú. Dostala názov „šnajdka“. Prvá výroba bola prácná, veľmi zdĺhavá. Až potomkovia Jána Vagača mleli syr na mlynčekoch na benzínový a elektrický pohon.

Krátko po založení bryndziarne v Detve vznikli na Slovensku ďalšie. Zakladali ich podnikaví obyvatelia Starej Turej – Molec, Wallo, Valovič a ďalší. Najväčší rozkvet detvianskej bryndziarne prišiel s majiteľom Alexandrom Vagačom. Dovtedy žili Vagačovci striedavo v Detve a v Starej Turej. Alexander Vagač sa pod Poľanou usadil natrvalo. Výrobu rozšíril o produkciu bochníkových a lahôdkových syrov.

Vojnové časy zasiahli aj Vagačovcov, majiteľ bryndziarne narukoval a vzorne ju viedla jeho manželka Antónia až do roku 1918. Po vojne fabrika rozkvitla, povest' Vagačovej bryndze rástla. Napríklad v roku 1931 do cudziny vyviezli viac ako 20 vagónov, ujali sa aj bochníkové a lahôdkové syry. Poznali ich v celej Európe.

Ján Vagač zomrel v roku 1835. Pokojne a s vedomím dobre vykonanej práce. Naplnil si svoj sen. Do sveta putovala bryndza a do chudobných prbytkov pastierov peniaze. Rod Vagačovcov odkaz naplnil šesť pokolení, vyše 150 rokov. Definitívne ho prešiel rok 1948, kedy bola bryndziareň v Detve znárodnená.

red, archív mesta Stará Turá

Turistická sezóna sa ešte nekončí, jeseň na Považí je zážitok

Na vrchole Inovca

Považský Inovec zaujme pri pohľade od Trenčína mohutnosťou a z Považia zasa dlhým hrebeňom a rozbrázdnenými hlbokými dolinami. Pohorie je dlhé 48 kilometrov, široké od 15 do 25 km. Smerom na juh sa postupne znižuje a plynulo prechádza do Podunajskej nížiny. Najvyšším vrchom Považského Inovca je Inovec dosahujúci výšku 1042 metrov. Bohaté lesné porasty sú rajom pre hubárov, množstvo turistických chodníkov zasa láka turistov. Mohutná hora, dobre viditeľná z Trenčína, je v zime i v lete cieľom obyvateľov nielen krajského mesta.

Sympatický je aj vzťah obyvateľov obcí spod Inovca k tomuto majestátnemu symbolu kraja, veď mnohí sa viackrát do roka vyberú na jeho vrchol. A nielen to. Radi o tom rozprávajú a ich nadšený opis výstupu a zážitkov v krásnej prírode podnietil aj neveriacich na prvú peknú túru na Inovec.

Cesta na vrchol

Turisti sa môžu vybrať hore viacerými trasami. Mojou najobľúbenejšou je chodník zo železničnej stanice Mníchova Lehota po úbočiach kopca. Stúpanie je prijateľné aj pre sviatočných turistov. Strmšie treba vykročiť zo Selca, čaro má aj výstup z Dubodiela. Trochu zdĺhavá sa mi zdá cesta z Trenčianskeho Jastrabia, ale proti gustu žiaden dišputát. Väčšina hľtačov kilometrov sa vydá na trasu prechádzajúcu cez Inovec a nevráti sa na miesto štartu, napríklad z Mníchovej Lehoty do Selca. Cestou sa venujú poznávaniu prírody, hubárčeniu. Na Inoveckej chate ležiacej v nadmorskej výške 790 metrov si doprajú občerstvenie – nájdú bohatý výber – a pokračujú ďalej. Rodiny s deťmi možno prekvapí detské ihrisko, k dispozícii je lezecká stena, pre nezničiteľných

aj bowling. Na regeneráciu preťaženého svalstva si môžete dopriať aj saunu.

Legenda o smutnom Františkovi

Poniže chaty je pamiatka na pustovníka Františka Rozvadského, ktorý sa v 17. storočí utiahol do samoty v jaskyni. František bol zeman pochádzajúci z neďalekých Rozvád – dnes súčasť Trenčianskych Stankoviec – a v mladosti nechtiac spôsobil, že jeho snúbenicu Evu Sokolovskú upálili v Trenčíne ako bosorku. Táto nešťastná udalosť s krutou smrťou milovanej osoby ho vyhnala spomedzi ľudí na samotu v jaskyni na Inovci. Každý rok ako skutok kajúcnosti niesol na Veľký piatok kríž do Trenčína. Dožil sa 78 rokov a legenda hovorí, že si dal doniesť k jaskyni rakvu, uložil sa do nej a zomrel. Vchod do jaskyne sa zrútil a František odpočíva v pokoji, nikým nerušený. Jeho vyobrazenie sa nachádza na Trenčianskom hrade, kde je v ilešháziavskej obrazovej galérii na

doske namaľovaný hrad, farský kostol so schodmi a pustovník František Rozvadský so svojim psom.

Odbočka na Nový Zéland

Pri chate je smerovník so vzdialenejšími turistickými cieľmi po celom svete. Moskva, Káhira, Londýn, Tokio, Havana, New York, Mexiko City, Dillí. Vedľa destinácie je uvedená vzdialenosť – najviac sa nachodíte, ak si vyberiete novozélandský Auckland, takmer 18 000 kilometrov. Ale to sú už trochu náročnejšie trasy, tak sa radšej držme pri zemi... ☺ Pri smerovníku je aj meteorologická stanica, ktorá vtípnou a jednoduchou formou monitoruje aktuálne počasie, aby príroda nezaskočila človeka nepripraveného.

Od chaty vedie cesta k vrcholu čiastočne po zjazdovke, ktorej slávu pripomína iba hrdzavejúci vleč. Príroda tu ukazuje svoju silu, keď sa spomedzi vysokej trávy derú za svetlom mladé stromčeky. Vľavo

z húštiny pomedzi stromy presvitá bývalá škola v prírode, predtým pioniersky tábor. Dnes pripomína kulisu z vojnového či hororového filmu.

Vzápätí vchádzame do lesa a mierne stúpame k vrcholu. Pri obchádzaní vrchu sa vynára výhľad na dediny učopené pod Inovcom. Ten sa za posledné roky veľmi zmenil. Neďaleko triangulačného bodu s vrcholovou knihou stojí kovový kríž, ktorý nahradil pôvodný drevený. V minulosti tu vyrástli dva kovové stožiare na prenos telekomunikačných dát a ostatný rok aj rozhľadňa Helena – tiež slúži na meteorologicko-telekomunikačné účely. Na rozdiel od „starších kolegov“ je však prístupná pre verejnosť. S vyhliadkovou terasou vo výške 22 metrov vyčnieva nad koruny stromov a ponúka výhľad zo zalesneného vrcholu na všetky svetové strany.

Na Inovci rozhľadňa aj hmla

Voľné dni na konci týždňa, najmä za slnečného počasia, vyťahnu na Inovec desiatky ľudí. Rodinka z Trenčína si pochvaľuje výborný nápad s rozhľadňou, keď sa turisti môžu vyšplhať až na predposlednú plošinu. Na najvyššom poschodí sú technické zariadenia, a preto nie je prístupné verejnosti. „Dnes som tu opäť po niekoľkých rokoch. Mladí nás nahovorili, nuž prišli sme sa pozrieť na rozhľadňu a neľutujeme tento výstup. Za tú námahu to určite stojí,“ povedala pani Margita z Trenčína.

Od juhu prichádza skupina turistov z Prahy. Uchvátila ich cesta z Bezovca po hrebeni a vrchol podľa nich dosť stratil na romantike výstavbou technických zariadení. Ocenili rozhľadňu, ktorá je vo výške stromov, a výhľad doďaleka. Jesenný opar trochu zatiahol oponu a schoval do hebkej hmly Biele Karpaty, kde bežne vidieť na Javorinu či Veľký Lopeník. Slabšia viditeľnosť bola aj na severovýchode, o Vršatci, Kľaku či Veľkej Fatre sa nám mohlo iba snívať.

Cestou naspäť sme si to namierili po zjazdovke. Kúsok pod vrcholom je sedielko Sviniarky a po chvíli vidíme skalu nazývanú Bundalova vyhliadka s výhľadom na Trenčín a stredné Považie. V hornej časti zjazdovky nás čaká prekvapenie – drevená lavica s pekným výhľadom a nápisom: Vám všetkým, chatári.

Pre zdatných turistov sú lákadlom trasy po hrebeni Považského Inovca s odbočkami do Kálnice, na Kuhlán a Zlatníky, alebo môžu pokračovať aj smerom

na Bezovec a hradnú zrúcaninu Tematín, ba podaktorí natiahnu túru až do Piešťan.

Turistika láka aj v októbri

Cesta na vrchol Považského Inovca bola posiatá skupinkami turistov, rodinami s deťmi, staršími i mladšími vyznávačmi pohybu v prírode. Všetci si vychutnávali teplé, slnečné počasia. Jemný vetrik ako na objednávku osviežoval putujúcich.

Inovec ponúka nádherné výhľady na Považie, ktoré sa otvárajú cestou lesom, z hrebeňa je vidieť na obidve strany. K dobre značeným turistickým chodníkom treba prirátať rozmanité cyklotrasy, ktoré sú tiež hojne využívané mladými i skôr narodenými priaznivcami dvoch kolies s vlastným pohonom.

K Chate pod Inovcom vedie aj cesta, po ktorej z Trenčianskeho Jastrabia príde veľa motorizovaných turistov. Autá odstavajú pri nej a túľajú sa v okolitých lesoch. Zbierajú huby, sledujú prírodu

a vychutnávajú si pohyb na zdravom vzduchu. Pri chate parkovali autá z celého Slovenska, viacerí návštevníci sa tu ubytovali a podnikajú túry za krásami okolia.

Výhodou Inovca sú blízke a pre turistov vďačné lokality. Čoby kameňom dohodil je vodná nádrž nad obcou Svinná. Láka aj Trenčín s hradom a mnohými historickými a kultúrnymi pamiatkami. Peši sa dá zísť na Beckovský hrad, na Tematín, autom do Uhrovca s rodným domom Ľudovíta Štúra a Alexandra Dubčeka či na hrad Uhrovec. Topoľčiansky hrad má tiež svoje čaro, v teplom letnom počasi prispeje k dobrej nálade aj neďaleko hradu ležiaca vodná nádrž Duchonka.

Okolie ponúka aj bohatstvo liečivých a minerálnych vôd, v sedle medzi Považským Inovcom a Strážovskými vrchmi vyviera známa Mitická minerálna voda, priamo v pohorí Inovca pramení veľa kyseliek. Na „dohľad“ sú kúpele Trenčianske Teplice.

Tak neváhajte, turistická sezóna sa ešte nekončí. Oprášte vibramky a zopakujte si trebárs túru na vrchol Považského Inovca. Tentoraz po vlastných, nie prstom v novinách. Ponúkne vám nielen krásny zážitok a dodá energiu, ale aj rozšíri obzor.

Leo Kužela

Kopanice sú dar

Motor stíchol, dvere auta sa otvárajú. Pristávame v bode nula. Z miesta šoféra stačí jediný krok a ste na Morave. Prísediaci kolega to má rovnako blízko na slovenskú hrudu. Domáci tejto lokalite „nadávajú“ lagúna. Na mape vytvára ostrý, umelo vymodelovaný výbežok. V ňom je slovenská železničná stanica, o pár metrov ďalej česká opustená budova – kedysi vraj hotel. Naše auto medzi nimi.

REPORTÁŽ, VRBOVCE

Do úst sa tlačia úvodné slová z Rázusovej Matky: stanica pustá, stanica tichá... Ešte k tomu jemný, pichľavý dážď a „duchna“ z hmly, čo dolinu zaľahla od skorého rána. Október v malebnej kopaničiarskej dedine Vrbovce vie byť mrzutý aj farebný.

Na tretej koľaji oddychuje motoráčik. O hodinu odchádza do Velkej nad Veličkou, denne tam ide šesťkrát. Vlak a celú stanicu stráži sprievodkyňa. Perón je prázdny. Zababušená v kabáte sedí na lavičke, v jednej ruke kniha, v druhej cigaretky. Zrejme osvedčený zabíjač času. Najväčší nával vraj býva na ranný spoj, možno tridsať ľudí. Aj opačným smerom v tomto čase – na Myjavu, do Nového Mesta. A potom, keď sa ľudia vracajú z roboty, od lekára, z nákupov, zo školy domov. Inak je tu nuda. Pred rozdelením štátov nebola. Kde sú tie časy... Keby stanicu postavili bližšie k dedine, bolo by tam živšie. Ale to by zasa Vrbovce nemali železničnú lagúnu. Sprievodkyňa si potiahne z ďalšej cigaretky. Debata na prázdnom peróne je pre ňu vzácná vec.

Kopanice po „vrbofčansky“

Z oficiálit sa dozvedáme, že kopanice sú rozptýlené osídlenia, ktoré vznikali za účelom rekultivácie a využitia pôdy na poľnohospodárske účely. V niektorých prípadoch sa pôda „prekopávala“ aj tam, kde predtým vyklčovali les. Túto definíciu potvrdzuje aj pohľad na Vrbovce z vtáčej perspektívy. Je až neuveriteľné, že dnes má táto obec až 60 usadlostí – satelitov, samôt, ktoré tvoria dva-tri domy plus hospodárske dvory. V polovici 19. storočia ich bolo dokonca sto a v tom čase žilo vo Vrbovciach 5996 obyvateľov! Dnes ich je štvrtina. Vrbovce sú teda elegantným príkladom kopanic, ale kam ich zaradiť? K myjavským, keďže administratívne patria do myjavského okresu? Alebo k záhoráckym, pretože aj do Senice je to na skok? A či ostatnú samo-

statnou kopaničiarskou jednotkou, ktorá lícuje hranice s Moravou a má k nej emočne blízko?

„My nechceme rozdeľovať, ale spájať, preto máme blízko k všetkým naokolo. Aj k Myjave, hoci je za kopcom a my sa teritoriálne už neradiíme medzi tradičné myjavské kopanice. Záhorie je zasa za horami, no ani to nám nevedí, aj s nimi sa máme radi. A prepojenie s moravským pohraničím? Možno z pohľadu reliéfu krajiny až tak nie, ale nárečie, ľudové tradície, folklór – toto nás veľmi spája, zblížuje. Zaujímavé, že o rozdieloch v takomto malom regióne vypovedá aj reč. Keď sa stretnú Záhorák, Myjavčan a Vrbovčan, každý si hovorí po svojom, ako mu huba narástla, rozumejú si, no veru nie je to také isté,“ zapája sa do debaty starosta Vrboviec Samuel Redecha – ako inak po „vrbofčansky“.

Kochá sa ako legendárny Hrušínský

Obci veľí štvrté volebné obdobie a podľa jeho slov posledné. „Je čas odovzdať štafetu, hoci starostovanie je krásne poslanie. Vo Vrbovciach som doma, mladý som odtiaľto odišiel za školou a po štyridsiatke som sa vrátil späť. Neľutujem ani sekundu. Neraz sadnem do auta a túlam sa po tomto krásnom kopaničiarskom kraji. Zastavím na kopci ako vo filme Vesničko má středisková Rudolf Hrušínský, rozťahnem ruky doširoka, nadýchnem sa a kochám sa. Nevieť sa nabažiť? Je to úžasný pohľad, čo nám príroda i história nadelila,“ nechá sa počuť Redecha.

Zo srdca dediny, ktorú miestni z kopanic nazývali „mjesto, mjestečko“ (hoci štatút mesta nedostalo), mierime k satelitom. Ktorý z tých šesťdesiatich si vybrať? Najskôr kontrolná otáz-

ka pre starostu – pozná všetky? „Samozrejme, ale vymenovať všetky by bol problém. Niektoré domy sú už opustené, demografia nepustí. Starší ľudia, čo sa na samote nevedia o seba postarať, prichádzajú do dediny, k rodinám. Ale sú aj roduverní, tvrdé korene, čo tu napriek chorobám ostávajú, dožívajú. Postupne ich striedajú chalupári, máme ich v obci okolo stopäťdesiat rodín.“ Asfaltka sa kľukatí nahor. Je v dobrom stave, hoci trochu úzka. Na zimu a snehovú frézu pri dvoch metroch snehu akurát. Prechádzame osadou Chodúri, míňame budovu niekdajšej málotriedky. Kedysi ich bolo päť roztrúsených po celých vrbovských kopaniciach, v roku 1953 postavili v centre Vrboviac deväťtriednu ZŠ. Dostávame sa na horizont, pred nami siahodľhé vlnité chotáre, nádherný výhľad. V diaľke kde-tu domček obalený stromoradiem v jesennej spleti farieb. Toto sa nedá vymyslieť, to treba vidieť. Naľavo osada U Marečků, odbočka na kamennú cestu, neskôr poľnú. Priezvisko Mareček, Marečková je jedno z najfrekventovanejších vo Vrbovcích. Starosta ich má v mobile asi tridsať a pri každom aj prezývku. Aby ich vraj vedel rozpoznať.

Na samote u tety Zuzky

„Ná co ste došli starú babu fotit, já sa veru nedám,“ víta nás vo svojom kráľovstve pani Zuzana Marečková – „Humenčárka“. V apríli bude mať osemdesiat a tak ako väčšina dievčat, aj ona sa do domu v osade U Blažků vydala. Pred päťdesiatimi piatimi rokmi. Dnes tu ostala sama, všetkých prežila. S čepcom na hlave, so spojenými dlaniami a smútkom na duši sedí na šamlíku pri pecku a vykladá tŕnistú, boľavú cestu života. Nevie, či práve tu prečká najbližšiu zimu, ale vie, že tu je doma. A má dobrých ľudí okolo seba. „Co já už. Sedím, puačem a čekám. A že sem tu tak douho? Asi sa vím dobre modlit,“ dodala naša hostiteľka a prstami sa prehrabáva v úrode vlašských orechov.

Keď sme si starostu doberali, že s frekvenciou priezviska Mareček to asi nafúkol, vzal do rúk mobil, nasledoval rýchly telefonát a jeho dôvetok: „Tak sa poďme presvedčiť!“ Vraciame sa do „mjesta“, k menšej bytovke. Vo dverách nám ruku podáva milá, usmiata a prívetivá staršia pani, samozrejme v kroji: „Dobrý deň, já sem Zuzka Marečková z Kolibísk.“ Odvtedy sme do starostu s priezviskom Marečkovci už radšej nerýpali.

Američania a 50 dolárov

Životný príbeh v poradí druhej Zuzky Marečkovej bol ako cez kopirák tej prvej. Prísna rodičovská ruka, kilometre peši do školy, v snehu, za tmy, pomedzi to robota na poli, pasenie dobytky, husí, mladá nevesta, bolestivá smrť jediného syna, neskôr i muža. Samota na samote na Kolibískách, smútok v srdci... Napriek tomu

všetkému bol veľký zážitok stretnúť túto ženu. Minimálne by si mala otvoriť živnosť na životný optimizmus. „Mala som štyri roky, bolo leto 1944, končila žatva a my sme so sestrami pásli husi. Zrazu vidím, ako ponad horu vzlietlo lie-

padlo a začalo padať. Mierilo akoby k nám. Boli to americkí vojaci. Tí, čo stihli, povyskakovali s padákmi, jednému sa neotvoril. Lietadlo sa rozlámalo a on neprežil. Ležal nehybne na tom poli a čochvíľa sa pri ňom zbehla celá dedina. Otec vzal telo na kónský voz, odviezol ho do hasičárne a pochoval na vrbovskom cintoríne. Po vojne na miesto nešťastia prišli páni na takom luxusnom aute, Američania. Moja mama sa narodila v New Yorku a do jedenástich rokov tam žila. Vedela veľmi dobre po anglicky, asi ako jediná, čo videla tú tragédiu. Tí páni sa s ňou dali do reči, pýtali sa, čo sa stalo. Keď sa s ňou lúčili, strkali jej do ruky 50 dolárov – za pomoc, že sa o pohreb ich vojaka postarali. Mama si tie peniaze nevzala. Povedala im, že pomáhať si máme aj bez peňazí. Toto som si na nej vážila. Bola prísna a veľa ma naučila.“

Utečenci

Pani Zuzana sa napokon rozhodla opustiť dom na samote, mimochodom jediný v osade Kolibíská, a vrátiť sa do dediny. Rok po smrti manželky tam zažila hororovú scénu. „Bývala som tam úplne sama. Ja, dom, stodola, hospodársky dvor, psy, nič viac. Poznala som každý kút,

započula každé suchnutie, spozorovala každú zmenu. Jedno ráno psy divoko brechali, akoby ma ťahali do stodoly. Vojdem tam a čo vidím: ohorky od cigariet, papieriky z napolitánok, vystlaná slama, zvyšky z potravín... Utečenci to boli – to boli tie divoké časy deväťdesiatych rokov, v stodole sa skrývali. Nevidela som ich, ale bála som sa. Zamkla som sa v dome a zízala spoza okna. Ja som sa nebála o seba, ale že tú stodolu zapália! Veď tam bolo všetko bohatstvo...“ V roku 1998 sa definitívne rozhodla. Dnes by bývanie v bytovke nemenila, hoci srdcom je aj na Kolibískách.

Vo Vrbovcích sme mali šťastie na ľudí a hrdinka zo stodoly oprášila v spomienkach napríklad predsvadobné móresy. Keď sa išla vydávať, mama jej starostlivo chystala veno, aby rodina v hanbe neostala. „Správna nevesta musela mať na svadbu svoje šaty, nech svokra nehundre, že prišla s holým zadkom. Do výbavy patrili aj periny: na dve postele dve duchny a štyri polštárky. My sme boli štyri dievky a naša manka si na tom veru dala záležať,“ doplnila pani Zuzana, ktorá dlhé roky kýmila na družstve a potom robila v myjavskej armatúrke. Keď sa večer vrátila domov, sadla si k šijaciemu stroju a šila kroje. Kamarátkam, známym aj cudzím. Bola síce unavená, zrobená, no nevedela povedať nie. „Svokra mi dohovárala – čo si somár?! Čo sa nad tým hrbíš- nestačilo ti v robote? No nestačilo, ja som taká,“ – Zuzka Marečková z Kolibísk.

Dedina, čo šije kroje

Kroje. Tie vrbovské by si zaslúžili osobitnú kapitolu. Sú súčasťou histórie, tvorivosti a identity tejto obce. Ľudia sú k nim citlivejší. A keď sa postupne začali zo spoločenského i všedného života – vďaka modernej dobe – vytrácať, zrodila sa skvelá myšlienka. V rámci cezhraničnej spolupráce vznikol projekt s posolstvom „Ač každý v jinem kroji, přátelství nás spojí“, pod ktorý sa podpísali Vrbovce a moravská obec Vrbice z okresu Břeclav. Z finančných prostriedkov zakúpili šijacie stroje, oslovili odborníkov, dobrou radou i skúsenosťami pomohli mnohí. Výsledok? Dnes sú tri mužské a tri ženské novoušité

vrbovské kroje v majetku obce a tá ich požičiava záujemcom. Dopyt po krojoch vzrástol a znova ich vidno pri svadbách, slávnostných príležitostiach, v kostole...

„Na kopaniciach sa žilo inak. Komplikovanejšie, ťažšie, ale aj radostnejšie. Ako deti sme už síce nemuseli pred odchodom do školy pomáhať s dobytkom, ale chodili sme tam peši, v zime na lyžiach. Cez týždeň sa varilo jednoducho, čo zem dala – zemiaky na sto spôsobov, kapusta a domáci chlieb. Iba v nedeľu bolo mäso a slepačia polievka, hoci vďaka otcovi a jeho remeslu sme biedu netreli,“ spomína si na detstvo a mladosť prežitú na samote U Lulú Anna Horňáková, prednostka obecného úradu vo Vrbovciach.

Samota je more spomienok

Do mestečka sa prisťahovala ako pätnásťročná, rodičovský dom už vlastní noví majitelia, no stále ju to ťahá domov. „To sa nedá z pamäti vymazať. Je to more spomienok. Boli sme síce na samote sami, ale ak bolo treba, všetci naokolo prišli pomôcť. Po večeroch sa páralo perie, spievalo, varil sa lekvár, hlavne slivkový. V čase zberu obilia sa varila drobkovica a jednoduchá polievka zo všetkého, čo padlo do hrnca – takzvaná „chachrňa“. Keď náš otec, ktorý pracoval v Ostrave, priniesol v 60-tych rokoch domov televízor, prišlo k nám pol kopaníc. Mal veľké ladiace koliesko, bola to značka Delta a my sme sa išli od radosti zbláznit.“

Podľa slov Anny Horňákovvej sa nedá zabrániť prirodzenému vysídľovaniu kopaníc. Starí odchádzajú na večnosť a mladí hľadajú uplatnenie vo väčších mestách, čo je prípad aj jej dvoch synov. Pomocnú ruku však paradoxne podávajú ľuďia z miest, chalupári. Tí opustené domy renovujú, skrášľujú, zachovávajú ich pôvodný reliéf, identitu. „Prichádzajú na to, čo my dávno vieme, že kopanice sú dar,“ dodala Anna Horňáková.

Radovan Stoklasa,
Martin Pavlík

VRBOVCE DNES

Obec patrí do okresu Myjava, má 1460 obyvateľov, rozlohu 5200 hektárov – najväčšiu v okrese. Má dve relatívne samostatné časti – osada Chodúri a miestna časť Šance, 60 usadlostí a 55 kilometrov miestnych komunikácií. Do Senice je 20 kilometrov, na Myjavu 15 kilometrov. Vzdialenosti medzi niektorými usadlosťami sú až 15 kilometrov, hlavná dopravná tepna v obci v smere od Senice na hranice má dĺžku 8 kilometrov. Obec vďaka svojej polohe, rozlohe i komplikovanej logistike vlastní i prevádzkuje verejný vodovod, vo vlastnej réžii má odpadové hospodárstvo, obhospodaruje obecné lesy, poskytuje pohrebné služby, prevádzkuje televízny a káblový rozvod, realizuje vlastnú autobusovú dopravu na Myjavu, 14 rokov zväza školský autobus žiakov do školy. „Donútil nás k tomu život. Aj keď to nie je zisková záležitosť, ľudia to potrebujú,“ uzatvára starosta Vrbovci Samuel Redecha.

Na tri trojky dvere úradu dokorán

Tretí ročník, tridsať vystavovateľov, a to všetko 3. októbra. Deň otvorených dverí na Úrade Trenčianskeho samosprávneho kraja prilákal stovky návštevníkov.

Kým niekto sa pristavil pri Galérii M. A. Bazovského a spravil si „selfie“ s Bazovským, iní využili prítomnosť zástupcov nemocníc a absolvovali vyšetrenie krvných ciev či spirometriu.

Keďže kraj tento rok spustil pro-

jekt „Zelená župa“, aj DOD sa niesol v ekologickom duchu. Jazda na elektrobicykli či v elektromobile bola trhákom podujatia. Nechýbal ani simulátor nárazu a následného prevrátenia auta. Po tomto adrenalinovom zážitku len málokto sadne do auta a nepripúta sa. Ekologickým symbolom TSK sa stal nový strom. Céder zasadil pred Úrad prvý muž kraja Jaroslav Baška.

(ver)

Anketa o tom, či busy majú bonusy

Autobusy a prímestská doprava sú pre mnohých cestujúcich jedinou možnosťou, ako sa dostať do školy či do práce. Aj tento fakt potvrdila anketa „Busy majú bonusy“.

Anketový formulár vyplňali ľudia naprieč celým krajom. Tí, ktorí cestujú privedzskou aj trenčianskou SAD. Na otázky o modrých autobusoch, ale aj doprave ako celku, odpovedalo počas Európskeho týždňa mobility (16. – 22. septembra) spolu 605 cestujúcich. Župa zistila spokojnosť ľudí s komfortom a čistotou prímestskej dopravy, ale pozrela sa aj na potenciálne zľavy na cestovnom.

VÝSLEDKY V SKRATKE

Najväčší počet cestujúcich využíva prímestskú autobusovú dopravu (PAD) na dochádzanie do školy (34,8%) a do práce (28,6%). Aktuálne informácie o PAD cestujúci získavajú priamo na internete (83%), iní využívajú informačné tabule a tzv. inteligentné zastávky (11,2%). Ďalší siahnu priamo po platformách Mój bus (10,3%) či cp.sk (8,3%). Väčšina cestujúcich je s čistotou v autobusoch spokojná, 35,4% cestujúcich ju považuje za nadpriemernú a až 23% za vynikajúcu. K bonusom, ktoré by cestujúca verejnosť privítala najviac, patrí časový cestovný lístok (63,3%) a pásmový

predplatný cestovný lístok (22,4%). K tomu, aby sa záujem o cestovanie PAD zvýšil, by podľa opýtaných prispelo vzájomné uznávanie čipových kariet dopravcov (41,9%) a systém zliav pre pravidelných cestujúcich (38,1%). Viac ako 30% by privítalo WiFi pripojenie vo všetkých autobusoch PAD.

Okrem fyzických anketových hárok v mestách a obciach cestujúci vyplnili aj elektronické formuláre. Najväčšiu časť respondentov tvorili študenti (45,5%), potom pracujúca verejnosť (41,6%), dôchodcovia (6,9%) a nezamestnaní (5,6%).

(ras)

• APLIKÁCIA UBIAN

Mobilnú aplikáciu „Mójbus.sk“ nahradza nová „Ubian“. Informácie o všetkých 209 linkách v kraji si cestujúci nájdu v mobile, na mieste, kde sa práve nachádzajú. Aplikácia UBIAN informuje o odchodoch autobusov zo zastávok v okolí a o autobusových spojoch v blízkosti. Samozrejmosťou je vyhľadanie konkrétneho spoja, cieľovej adresy či zastávky, voľba obľúbených spojov a návrhy trás kombinujúce mestskú hromadnú dopravu a prímestskú dopravu. Nechýba ani pešia navigácia z aktuálneho miesta na zastávku, medzi zastávkami alebo z konečnej zastávky do cieľa.

Aplikácia funguje v on-line a viaceré funkcie aj v off-line režime. UBIAN disponuje dátovým balíkom pre celé Slovensko bez potreby vybrať jedného dopravcu alebo lokalitu. V najbližšej dobe sa navyše pripravuje zapojenie železničnej aj diaľkovej dopravy.

• ZIMA SA MÔŽE ZAČAŤ

Krajskí cestári sú pripravení vyraziť do terénu. Od novembra až do konca marca sú v službe 24 hodín denne. Na starosti majú 3 tisícky kilometrov ciest, z toho necelých 500 km nemôžu posypávať chemicky. Ide o cesty pri vodných zdrojoch, prameňoch, miesta v chránenej či kúpeľnej oblasti. V trenčianskom kraji je aj 53 kilometrov ciest, ktoré sa neudržiavajú vôbec. V zime sa totiž nevyužívajú, alebo len minimálne a nevedie tadiaľ autobusový spoj. Špeciálnu pozornosť cestári venujú diaľničným privádzačom, miestam, kde sa tvorí poľadovica, sú neprehľadné, ale aj na horské priechody.

(ver)

Z banického regiónu automobilový?

Ja som baník, kto je viac? Heslo, ktoré hrdo znelo hornou Nitrou ešte pred dvadsiatimi rokmi. Handlová, Prievidza, Nováky, Cigeľ.

Sfárať hlboko do bane, ťažiť uhlie a prepraviť ho na povrch prichádzali deň čo deň stovky chlapov. Dnes baňa žije viac ako 4-tisíc rodín a malo by to tak byť minimálne do roku 2030. Nasledujúcich pätnásť rokov však región musí hľadať alternatívu.

Aj samotné Hornonitrianske bane sa snažia využiť už nevyužívané priestory. Napríklad na poddolovanom území pri obci Koš vybudovali skleníky, kde pestujú rajčiny. Už roky sa 300 metrov pod Cigľom venujú pestovaniu hlavy a v Handlovej zas vytvorili rybníky na chov afrických sumčekov. A medzitým, samozrejme, ťažia uhlie. Problém je však s pracovnou silou. Kým pred rokmi bolo samozrejme, že v takmer každej rodine ste našli aspoň jedného baníka, dnes musí jeden z najväčších zamestnávateľov siahnuť aj po zahra-

ničnej pracovnej sile. Mladým sa do podzemia nechce, záujem stratili aj o štúdium na niekdajšom banickom učilišti.

Región sa začal postupne meniť a s novou dobou prichádzajú aj noví investori, nové technológie a možnosti. Za akéhosi nástupcu sa pasuje Brose. Nemecká firma, dodávateľ pre automobilky, obsadila väčšinu privedzského priemyselného parku. Okrem samotných výrobných hál tu vzniknú aj jasle či fitnesscentrum. Budúcich zamestnancov si dokonca bude vychová-

vať. Stredné odborné školy v Handlovej a Prievidzi podpísali s firmou a so samosprávnym krajom Memorandum o spolupráci. To znamená, že študenti z týchto škôl budú praxovať priamo v Brose a po škole sa tu budú môcť aj zamestnať. Technické odbory a najmä tie, ktoré sa venujú strojárskému a automobilovému priemyslu, teda majú v týchto časoch navrch. Ak bude tento trend aktuálny aj o pätnásť rokov, banický región sa bude môcť označiť za automobilový.

(ver)

Obchvat Bánoviec už nie je sen – konečne

Stavba rýchlostnej cesty R2 medzi Prievidzou a Trenčínom mala už niekoľko termínov začiatku aj ukončenia. Na papieri jej dali zelenú viacerí ministri dopravy.

Spojiť hornú Nitru s krajským mestom a následne diaľnicou sa doteraz nikomu nepodarilo. Motoristi však teraz majú aspoň aký-taký dôvod na úsmev. Od 6. októbra sa im spomínaná trasa o niekoľko minút skráti, a to vďaka spusteniu obchvatu Bánoviec nad Bebravou.

Tento obchvat je síce len polovičným profilom R2 medzi Pravoticami a Ruskovcami, diaľničiar tu však povolili 100-kilometrovú rýchlosť. Obchvat Bánoviec považuje minister dopravy Árpád Érsek za prvú, no nie poslednú lastovičku na hornej Nitre. „Tieto krátke úseky a obchvaty pomôžu. Nehovorím, že tu sme s tým skončili, pretože je to cesta, ktorá vedie až k štátnej hranici, takže nám to nie je ľahostajné,“ povedal minister s tým, že priority treba pracovať na projektových dokumentáciách ďalších úsekov. Najbližšie k budovaniu majú podľa predsedu TSK Jaroslava Bašku dve časti R2 – od diaľnice D1 po Mníchovu Lehotu a Mníchova Lehota – Ruskovce. „My, samozrejme, budeme veľmi tlačiť na Národnú diaľničnú spoločnosť (NDS), aby pokračovala v budovaní ďalších úsekov, pretože je nevyhnutné, aby sme prepojili západ a východ Trenčianskeho kraja,“ pokračoval župan a dodal, že prepojenie Považia a hornej Nitry je stále slabé.

O splnenom sne však hovoria samotní Bánovčania. Doprava v ich meste bola už viac ako neúnosná. „Na obchvat sme čakali celé roky a teším sa, že časť dopravy sa dostane z mesta von,“ nadšene hovorí o ceste desaťročia prvý muž Bánoviec Marián Chovanec. Jedným dychom však dodáva, že problém mesta a obchvatu je ešte v značení križovatky pri Dolných Našticiach. Kamióny od Topoľčian a Nitry budú podľa neho stále prechádzať mestom.

Chovanec síce verí v dohodu s diaľničiarimi, Juraj Valent, generálny riaditeľ Národnej diaľničnej spoločnosti, dôvod na ďalšie zmeny nevidí. Vie si však predstaviť dobudovanie cestnej infraštruktúry v nasledujúcich rokoch. „Prvoradé by mali byť podobné obchvaty miest. Má ísť o také, ktoré ľudia najviac potrebujú. A následne tieto úseky pospájať,“ pokračoval Valent a doplnil, že stavby v mestách sú cenovo aj časovo náročnejšie ako tie v extraviláne. Problém

pri stavbe tohto úseku bol najmä v geologicko-technických podmienkach, čo sa odrazilo aj na zosuve mosta pri Dolných Našticiach. Do kolaudácie však problém vyriešia. Obchvat Bánoviec nad Bebravou stál viac ako 88 miliónov eur, čo je cena bez DPH. Financie naň poskytol Brusel a štátny rozpočet. Dlhý je takmer 10 kilometrov, má 13 mostov a keďže ide iba o polprofil rýchlostnej cesty, vodiči za cestu po obchvate neplatia.

Cyklistické chodníky zažívajú doslova boom. Do projektov sa pustil kraj a na hlavnú cyklotepnu sa chcú napojiť aj mestá a obce. Cyklotrasa by mala prepojiť aj Handlovú s Partizánskym. Pri dobrej konštelácii hviezd, rokovaní a dostatku financií by sa mohli cyklisti dostať dokonca až do Nitry.

Doterajší zámer spojiť hornonitrianske mestá by mohli zaplatiť aj eurá z Bruselu. Pôjde totiž o zelený projekt, vďaka ktorému by ľudia chodili do práce nie v autách, ale na bicykli. Takmer 50-kilometrová cyklotrasa sa už rieši prostredníctvom

Z Partizánskeho do Handlovej na bicykli

štúdie realizovateľnosti. „Niektoré úseky sú už teraz využiteľné a ľudia ich aj využívajú. Iné zasa budú dosť komplikované, problematické z hľadiska možného premostenia rieky Nitra alebo vedenia popri hlavnej ceste,“ povedal počas stretnutia so starostami v Partizánskom Richard Takáč, podpredseda TSK. Podobné stretnutie, kde starostovia navrhovali možnú trasu cyklochod-

nika, už absolvovali aj ich kolegovia z prievidzského okresu. Na chrpticu „župnej cyklotrasy“ by sa však radi napojili aj priľahlé obce ako Lehota či Kamenec pod Vtáčnikom alebo Veľké Uherce. Tie vidia potenciál cyklotrasy najmä z turistického hľadiska. Samotné Partizánske by chcelo pre projekt využiť súčasnú hrádzu rieky Nitry. Primátor Jozef Božík zdôraznil, že

práve hrádza je už teraz prirodzenou dopravnou alternatívou pre cyklistov aj korčuliarov. To, že by sa jej vzhľad mal prispôbiť potrebám cyklistov, považuje za nevyhnutné. Samospráva je dokonca rozhodnutá do projektu vstúpiť, aj keby krajský projekt v Bruseli neuspel. Cyklotrasu od sídliska Šípk až po priemyselný park, prípadne k Brodzanom, by financovalo Partizánske aj z vlastných prostriedkov. Jediným problémom ostávajú pozemky pod hrádzou, ktoré by si mesto muselo dlhodobo prenajať.

Stranu pripravil Radovan Stoklasa

Kam v našom kraji?

november - december 2016

16.10. – 13.11.2016

Trenčianska hudobná jeseň 2016

Miesto konania: Trenčín
Organizátor: mesto Trenčín
Web: www.visittrencin.sk

28.10.2016 – 4.12.2016

Výstava tvorby Juraja Oravca

Miesto konania: Galéria Miloša Alexandra Bazovského v Trenčíne
Organizátor: Galéria Miloša Alexandra Bazovského v Trenčíne
Web: www.gmab.sk
Anotácia: Výstava širokospektrálnej tvorby Juraja Oravca zahrňujúca kresbu, grafiku, realizáciu v architektúre a veľkorozmerné maľby.

5.11.2016 – 6.11.2016

Prievidzské zborové dielne

Miesto konania: Regionálne kultúrne centrum (RKC) v Prievidzi
Organizátor: RKC v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

6.11.2016

The Beatles Revival Band

Miesto konania: mestské kultúrne stredisko, Bánovce nad Bebravou
Organizátor: mestské kultúrne stredisko, Bánovce nad Bebravou
Web: www.banovce.sk

7.11.2016

Medzinárodný festival outdoorových filmov 2016

Miesto konania: KD – kino Primáš, Myjava
Organizátor: mesto Myjava

13.11.2016

Vráťme harmonike život

Miesto konania: kultúrny dom, Dolná Mariková
Organizátor: obec Dolná Mariková
Web: www.dolnamarikova.sk

V Dolnej Marikovej sa už po štvrtýkrát pokúsia vrátiť harmonike život. Podujatie, ktoré tu chystajú 13. novembra, je spoločnou akciou obecného úradu a Klubu slovenských turistov. Starosta Peter Šujak hovorí, že jesenný čas síce nie je pre takéto podujatie typický, ale chceli využiť práve pokojnejšie ročné obdobie. „V lete je tých podujatí veľa, či už kultúrnych, folklórnych alebo športových. Jeseň sa nám zdala pomerne prázdna, a preto sme volili práve novembrový termín,“ povedal. V tamojšom kultúrnom dome vystúpi takmer 50 účinkujúcich najmä zo severného Slovenska. Zastúpenie tak budú mať harmonikári z Kysúc, Oravy aj Považia. „Záujem o toto podujatie je veľký, účinkujúcich sme museli až odmietajú, pretože sme obmedzení aj časom, aj priestorom,“ doplnil starosta. Podujatie sa začne o 13:00 a potrvá až do neskorých večerných hodín.

Web: www.myjava.sk

9.11.2016

Svetlušky a Krajina nádeje

Miesto konania: kino Mier v Považskej Bystrici
Organizátor: Považské osvetové stredisko v Považskej Bystrici
Web: www.pospb.sk
Anotácia: Súťaž v tvorivosti „Svetlušky“ a výtvarná súťaž „Krajina nádeje“ pre žiakov špeciálnych základných škôl.

9.11. – 9.12.2016

MIMI 51

Miesto konania: Galéria Regionart pri RKC v Prievidzi
Organizátor: RKC v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk
Anotácia: Výstava obrazov z tvorby Emílie Jakubisovej pri príležitosti životného jubilea

10.11.2016

Cestovateľský festival Cestou necestou

Miesto konania: mestské kultúrne stredisko, Bánovce nad Bebravou
Organizátor: OZ Cestou necestou
Web: www.cestounecestou.sk

10.11.2016

Koncert FZ Melody a hostia

Miesto konania: kino Mier, Považská Bystrica
Organizátor: FZ Melody
Web: www.pxcentrumpb.sk

29.10.2016 – 29.1.2017

Výstava LEGO

– farebný svet v kocke

foto: www.wikipedia.org

Miesto konania: kasárne, Trenčiansky hrad
Organizátor: Trenčianske múzeum v Trenčíne
Web: www.muzeumtn.sk
Anotácia: Výstava historických pamiatok zostavených z Lego
Trenčianska hradná kasárň potesí v najbližších mesiacoch fanúšikov legendárnej detskej stavebnice. Až do konca januára bude na jej druhom poschodí umiestnená výstava Lego – farebný svet v kocke. Hoci je určená v prvom rade pre deti, ocenia ju aj rodičia, ktorí si môžu zaspomínať na svoje detstvo. „Výstava bude sčasti dokumentovať historický vývoj lega, a to od tridsiatych rokov, kedy stavebnica ešte nebola z plastových malých kociek, ale z dreva,“ uviedol hradný kastelán Peter Pastier. Najväčším ťahákom bude podľa neho model Trenčianskeho hradu s rozmermi 3 x 2,5 metra. Jeho autor ho staval približne päť mesiacov. „Lákadlom budú aj pohyblivé časti, vláčiky, mestečká a dedinky, samostatné postavičky, autá a mnohé ďalšie exponáty,“ dodal. Pre deti budú pripravené dva hracie boxy v detskom kútiku, ale aj tri samostatné súťaže, vďaka ktorým môžu vyhrať stavebnicu. Výstava bude sprístupnená počas bežných otváracích hodín hradu, teda od 9:00 do 15:30.

10. – 12.11.2016

HoryZonty

Miesto konania: kino Hviezda, Trenčín
Organizátor: Marka Dutková
Web: www.horyzonty.sk

Anotácia: Festival horských filmov zachytávajúci výnimočné ľudské výkony, radosť z aktívneho pohybu, krásy prírody a životy ľudí v rôznych kútoch sveta.

11.11.2016

Folkloro-tanečný večer – 4. ročník

Miesto konania: hotel Lipa, Stará Turá
Organizátor: hotel Lipa, Stará Turá
Web: www.hotellipa.eu

11. – 12.11.2016**Novácky jarmok**

Miesto konania: Námestie SNP, Rastislavova, Bernolákova, Nováky

Organizátor: mesto Nováky

Web: www.jarmok.novaky.sk

15.11.2016**Gajdlanské hodové trhy**

Miesto konania: Lúka pri kostole sv. Mikuláša, Kľačno

Organizátor: obec Kľačno

Web: www.klacno.eu

18.11.2016**Pálenica Borisa Filana**

Miesto konania: Dom kultúry, Dubnica nad Váhom

Organizátor: mesto Dubnica nad Váhom

Web: www.dubnica.sk

18. – 19.11.2016**Hory objektívom**

Miesto konania: Kultúrny dom Veľké Uherce

Organizátor: Klub slovenských turistov

Web: www.kstvuherce.weebly.com

Anotácia: Premietanie filmov s turistickou tematikou

19.11.2016**Jesenný klubový Open Jazz Fest**

Miesto konania: Blue Note Jazz and Music Club, Nové Mesto nad Váhom

Organizátor: Blue Note Jazz and Music Club

Web: www.bluenote.sk

19.11.2016**Deň významnej osobnosti kraja – jazda historickou električkou**

Miesto konania: TREŽ – Trenčianske Teplice, Trenčianska Teplá

Organizátor: Trenčianska električká železnica, n. o.

Web: www.trezka.sk

20.11.2016**Divadlo „Nevyliečiteľní“****2. – 4.12.2016****23. ročník Slovenského festivalu poézie Beniakové Chynorany**

Miesto konania: Chynorany

Organizátor: OZ Beniakové Chynorany a ďalší

Web: www.chynorany.sk

Slovenský festival poézie Beniakové Chynorany vstúpi do svojho

23. ročníka. Významná celoslovenská súťaž už viac ako dve

desaťročia roky formuje tvár slovenského umeleckého predne-

su, objavuje mladé recitátorské talenty a usmerňuje ich rast. Na

začiatku adventu predvedú svoje umenie mladí recitátori v troch

súťažných kategóriách. „Festival už roky popularizuje tvorbu významného slovenského básnika,

rodáka z Chynorian Valentína Beniaka, duchovnú poéziu a básnickú tvorbu autorov v európskom

kontexte. Umelecký prednes nikdy nebol masovou záležitosťou – či už na strane recitátorov alebo

divákov. Je to však často len o nevedomosti a predsudkoch,“ hovorí riaditeľka Regionálneho kul-

túrneho centra v Prievidzi Ľudmila Húsková. Hostom podujatia bude známy slovenský pesničkár

Peter Janků.

foto: www.wikipedia.org

26.11.2016**Dedinské páračky**

Miesto konania: Kultúrno-spoločenská miest-

nosť OcÚ Nedožery-Brezany

Organizátor: MO MS Nedožery-Brezany

Web: www.nedožery-brezany.sk

V obci Nedožery-Brezany si poslednú sobotu

pred adventom pripomenú klasické dedinské

páračky. „Keď už boli všetky práce na poli

ukončené, gazdiné z viacerých domov sa

stretávali. Spoločne lúskali fazuľu, vylupovali

kukuricu a tradičné bolo aj páranie peria, aby

mali ich dcéry nachystané veno,“ priblížila

spoluorganizátorka podujatia Monika Šimová.

Tento rok pôjde o štvrtý ročník Dedinských

páračiek. Chýbať nebude dobrá zásoba peria,

ľudová muzika či tombola. „Vlani sme z pe-

ria, ktoré bolo na to vhodné, robili masteničky,

lúpali fazuľu aj tkli orechy, čo oslovilo najmä

mužov. Zakaždým máme pre návštevníkov

nachystané aj občerstvenie. Je to tradičná

melencová polievka, ktorá sa pripravovala u

nás v dedine. Robievame ju klasickú hubovú,

ako to bolo zvykom aj v minulosti,“ zakončila

Šimová. Páračky sa v kultúrno-spoločenskej

miestnosti obecného úradu začnú 26. novem-

bra o 17:00.

Miesto konania: Dom kultúry, Ilava

Organizátor: mesto Ilava

Web: www.ilava.sk

22.11.2016**Lenka Filipová a hostia – koncert**

Miesto konania: mestské kultúrne stredisko, Nové

Mesto nad Váhom

Organizátor: mestské kultúrne stredisko, Nové

Mesto nad Váhom

Web: www.msks.sk

25.11.2016**Katarínsky zuškársky lampášik**

Miesto konania: Dom kultúry, Ilava

Organizátor: ZUŠ Ilava, mesto Ilava

Web: www.ilava.sk

25. – 26.11.2016**Handľovské katarínske dni**

Miesto konania: Námestie baníkov Handľová

Organizátor: mesto Handľová, DK mesta Handľová

Web: www.handlova.sk

Anotácia: Celomestské podujatie spojené s oceňova-

ním obyvateľov mesta Handľová a sv. na počesť sv.

Kataríny.

26.11.2016**Dedinské páračky**

Miesto konania: Kultúrno-spoločenská miestnosť

OcÚ Nedožery-Brezany

Organizátor: MO MS Nedožery-Brezany

Web: www.nedožery-brezany.sk

26.11.2016**Krištáľová váza**

Miesto konania: Dom kultúry SNP Zemianske

Kostoľany

Organizátor: RKC v Prievidzi, obec Zemianske

Kostoľany

Web: www.rkcpd.sk

Anotácia: Regionálny festival populárnej piesne

amatérskych spevákov.

26.11.2016**Ondrejovské hody**

Miesto konania: amfiteáter pri OcÚ, Papradno

Organizátor: obec Papradno

Web: www.papradno.sk

27.11.2016**Adventný koncert**

Miesto konania: kultúrny dom, Beluša

Organizátor: obec Beluša

Web: www.belusa.sk

28.11.2016**Skaza Titaniku**

Miesto konania: Dom kultúry, Dubnica nad Váhom

Organizátor: mesto Dubnica nad Váhom

Web: www.dubnica.sk

28.11.2016**Bílé Vánoce Lucie Bílé**

Miesto konania: Rímskokatolícky kostol Svätej

Rodiny, Sídlisko Juh, Trenčín

Organizátor: mesto Trenčín

Web: www.visittrencin.sk

2.12.2016**Mikulášska zabíjačka**

Miesto konania: Koliba Papradno
 Organizátor: Koliba Papradno
 Web: www.penziongrunt.sk

3.12.2016**Mikulášska električka – jazda historickou električkou**

Miesto konania: TREŽ – Trenčianske Teplice, Trenčianska Teplá
 Organizátor: Trenčianska elektrická železnica, n. o.
 Web: www.trezka.sk

3.12.2016**Mikulášsky jarmok**

Miesto konania: ul. Moyzesova, Námestie slobody, Púchov
 Organizátor: mesto Púchov
 Web: www.puchov.sk

6.12.2016**Mikuláš v Zoo Bojnice**

Miesto konania: Zoo Bojnice
 Organizátor: Zoologická záhrada Bojnice
 Web: www.zoobojnice.sk

5. – 23.12.2016**Vianočný remeselný jarmok**

Miesto konania: Mierové námestie, Trenčín
 Organizátor: mesto Trenčín
 Web: www.visittrencin.sk
 Anotácia: Vianočné tradície a zvyky doplnené množstvom koncertov, výstav, divadelných a folklórnych predstavení a vianočných trhov.

6.12.2016 – 8.1.2017**Vianoce na hrade a v múzeu**

Miesto konania: Trenčianske múzeum v Trenčíne, Trenčiansky hrad, Župný dom
 Organizátor: Trenčianske múzeum v Trenčíne
 Web: www.muzeumtn.sk

6.12.2016 – 8.1.2017**Svätý Mikuláš a Vianoce na zámku**

Miesto konania: Bojnický zámok
 Organizátor: SNM – Múzeum Bojnice
 Web: www.bojnicecastle.sk

Anotácia: Stretnutie detských návštevníkov s Mikulášom spojené s odovzdávaním mikulášskych balíčkov. Návštevníci v zámockých komnatách objavia nádherné vyzdobené vianočné stromčeky, ukážky stolovania i tradičné vianočné zvyky.

8. – 12.12.2016**Vianoce v divadle**

Miesto konania: KD Myjava
 Organizátor: Divadelné združenie Korbáč Myjava, mesto Myjava
 Web: www.vianocevidadle.sk

**8. – 11.12.2016
Vianoce v divadle**

Miesto konania: KD Myjava
 Organizátor: Divadelné združenie Korbáč Myjava, mesto Myjava
 Web: www.vianocevidadle.sk
 Myjavské Vianoce v divadle sú sviatkom pre každého, kto miluje dosky, ktoré znamenajú svet. Od 8. do 11. decembra sa bude konať v poradí už 13. ročník tohto divadelného festivalu. Počas štyroch dní uvidia diváci v Kultúrnom dome Samka Dudíka celkovo osem predstavení v podaní šiestich divadiel zo Slovenska a Českej republiky – medzi inými aj hry Višňový sad, Hra vášni či Horí ohník horí. „Súčasnou programom festivalu bude opäť slávnostný ceremoniál Terasa slávy, v rámci ktorého svoje pamätné tabuľky na terase myjavského kultúrneho domu osobne odhalia herci Emil Horváth a Oldřich Vízner,“ informoval hovorca mesta Marek Hrin.

foto: www.24hod.sk

9.12.2016 – 29.1.2017**Výstava tvorby Evy Mišákovvej Ábelovej**

Miesto konania: Galéria Miloša Alexandra Bazovského v Trenčíne
 Organizátor: Galéria Miloša Alexandra Bazovského v Trenčíne
 Web: www.gmab.sk
 Anotácia: Maliarska tvorba a kresby Evy Mišákovvej Ábelovej.

10. a 17.12.2016**Stridžie dni**

Miesto konania: Trenčiansky hrad
 Organizátor: Trenčianske múzeum v Trenčíne
 Web: www.muzeumtn.sk
 Anotácia: Tematická nočná prehliadka hradu

12. – 17.12.2016**Bánovské vianočné trhy**

Miesto konania: Bánovce nad Bebravou
 Organizátor: mestské kultúrne stredisko, Bánovce nad Bebravou
 Web: www.kulturabn.sk

16. – 17.12.2016**Bojnický Kračún**

Miesto konania: Hurbanovo námestie, Bojnice
 Organizátor: OZ Naše Bojnice
 Web: www.bojnice.sk

21.12.2016**Vianočný koncert**

Miesto konania: rímskokatolícky kostol, Púchov
 Organizátor: ZUŠ Púchov
 Web: www.zuspuchov.sk

31.12.2016**Silvestrovská veselica pre celé rodiny**

Miesto konania: Dom kultúry, Ilava
 Organizátor: mesto Ilava
 Web: www.ilava.sk

31.12.2016**Úvítanie nového roka 2017 spojené s ohňostrojom**

Miesto konania: amfiteáter pri OcÚ, Papradno
 Organizátor: obec Papradno
 Web: www.papradno.sk

31.12.2016**Silvestrovský výšľap na Červenokamenské sedlo**

Miesto konania: obec Červený Kameň
 Organizátor: obec Červený Kameň
 Web: www.cervenkamen.sk
 Posledné hodiny tohto roka môžete stráviť aj v prírode. V obci Červený Kameň organizujú už piaty ročník výstupu na tamjšie sedlo. Podľa starostu obce Jozefa Bartoša ide o nenáročnú, približne 3-kilometrovú túru, ktorú bez problémov zvládnu všetky vekové kategórie. „Takú skalú s jaskynkou, kde je socha Panny Márie, nemá nikto v okolí. Skala je červenkastej farby, a keď napadá sneh, veľmi pekne to ukáže,“ povedal. Výstup na Červenokamenské sedlo sa začne o 10:00, návrat je naplánovaný zhruba na 14:00. „Ľudia vyjdú na čerstvý vzduch, pozrú si prírodu, oddýchnu si. Samozrejme, dáme si nejaké klobásky a porozprávame sa. Pár hodín pred polnocou tak môžu domáci, ale aj všetci tí, čo majú radi prírodu a turistiku, stráviť spolu príjemné chvíle,“ zakončil starosta.

Križovka

V križovke je ukryté príslovie: Keď na Dušičky...

Autor križovky: Juraj Mitošinka	zobrala	križenec tigra a levica (zool.)	skratka infarktu myokardu	jedlo, strava (zastar.)	české mužské meno	cudzo- krajná vodná rastlina	Pomôcky: iter, syt, APP, sir, anatas	doplní do potreb- nej váhy	po vyklíče- ní vyrástol zo zeme	osobné zámeno	osobné zámeno	môže	mnišské rúcho, habit	žrd' na voze	krík
vtlačil							dva skoky za sebou								
4. časť tajničky							5. časť tajničky osobné zámeno								
značka strieбра			otcovia (hypok.) 1. časť tajničky								cesta, po latinsky slabo zamrzol				
živočišny tuk				robiš vzorec oxidu titánateho						priak tromf pri hre v karty			2. časť tajničky	miesto upravené na pristá- vanie lodí	
štvorcový nerast							horúčava lekársky predpis					francúzska tlač. ag. druh pšenice			
Pomôcky: invar, tigon, tur, špalda	ploché plavidlo, prievoz	pán (z angl.) druh zliatiny				robiš redším plavidlá							kypri pluhom otec (hovor.)		
budova, kde sa premietajú filmy					skratka leukocytu morský stavovec			lumpuje (hovor.) kockovaný (hovor.)							
tamto (hovor.)				štýl hudby vyhynutý rožný statok					trápná situácia útvár vojakov						
rímske číslo 1005			mužské meno tu máš							zlost', po česky cítoslovce výsmechu					
3. časť tajničky													dvojhĺaska		
papagáj						mala pre- javy zaľú- benej (pren.)							značka elektrón- vultu		

NAJBLIŽŠIE ČÍSLO prinesie

Predstavujeme

okres Nové mesto nad Váhom

Vianočný špeciál

15. december

od Mikuláša, cez Luciu, Adama a Evu,
deda Mráza, Štefana až po Silvestra

Otestujte si vedomosti o myjavskom okrese

1. S kým sa nemohol stretnúť Samko Dudík počas svojho života?

- s Milanom Rašislavom Štefánikom
- s Eudovítom Štúrom
- s Leošom Janáčkom

2. Myjavský medzinárodný folklórny festival sa každoročne koná

- v máji
- v júni
- v júli

3. Prvá Slovenská národná rada zasadala na Myjave v roku

- 1848
- 1849
- 1845

4. Myjava je nazývaná aj „Metropola pod slamou“, a to podľa názvu románu spisovateľky a tamojšej rodáčky

- Eudmily Podjavorinskej
- Boženy Slančíkovej – Timravy
- Zuzky Zgurišky

5. Tradičný slivkový lekvár sa varil

- zo sliviek, cukru a slivovice
- zo sliviek, cukru a škorice
- len zo sliviek a durandzií

SPRÁVNE ODPOVEDE: 1/b, 2/b, 3/a, 4/c, 5/c

Trenčín región, dvojmesačník, november – december 2016, číslo: 4, ročník I., vyšlo: 28.10.2016. **Vydáva:** Trenčín región, krajská organizácia cestovného ruchu (KOCR), adresa: Trenčín región – krajská organizácia cestovného ruchu, K dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín, IČO: 42377897, poštová adresa: P.O.BOX

71, 911 01 Trenčín. **Redakčná rada:** Eva Frývaldská, Veronika Rezeková, Angelika Sekelová. **Redakcia:** Radovan Stoklasa – šéfredaktor a kolektív autorov. **Foto:** Radovan Stoklasa, archív redakcie – ak nie je uvedené inak. **Kontakty** – email: redakcia@trenclinregion.sk, web: www.trenclinregion.sk.

Náklad: 106 000 ks, distribúcia v Trenčianskom samosprávnom kraji: obce do 3000 obyvateľov – do schránok, obce a mestá nad 3000 obyvateľov: OcÚ, MsÚ, elektronická podoba: www.trenclinregion.sk. Zaregistrované na MK SR, EV 5360/16, ISSN 2453-7942. Autorské práva vyhradené – použitie len so súhlasom vydavateľa.

Redakčná uzávierka čísla IV/I: 24. októbra 2016, najbližšie číslo vyjde 15. decembra 2016.

✉ Neskutočné mravenisko v Trebichave!

Ako vyzerá Trebichava, keď tam žije len 20 ľudí, si viem zatiaľ len predstaviť podľa vášho člán-

ku. Ale ten Deň medu a ovocia bol teda neskutočný. Keď som si o ňom prečítala, hneď som si

poznačila termín do kalendára. S rodinou sme vyrazili a neľutujeme. Zimné čaje nám teraz sladí zelený med, o ktorom sme doteraz nepočuli. Deťom sme ukázali klasickú sušiareň ovocia, zabavili sme sa pri dychovke. Krásne teplé počasie, hádam posledné v tomto roku, sme si teda užili pri dobrom jedle aj pití. A najmä v spoločnosti srdečných, milých ľudí. Netuším, ako sa v 20-člennej dedine zrazu objavilo 1000 ľudí, ale atmosféru tohto „minijarmoku“ si niekedy zopakujeme. Keby to nebolo v sobotu, určite zoberiem na toto čarovné miesto aj svojich žiakov v škole. Určite im však o tom porozprávam.

(Jana, Trenčín)

Z POŠTY

Dostali sa mi akosi náhodou do ruky noviny Trenčín región II. Veľmi sa mi zapáčili, ale čo z toho, keď som ich nenašiel v schránke? Pritom v nich uvádzate, že distribúcia v TN kraji: obce do 3000 obyvateľov – do schránok. A ja som z Mníchovej Lehoty. Dúfam, že ďalšie číslo si už nájdem v schránke.

(Kováč, Mníchova Lehota)

Prelistovala som si dvojmesačník Trenčín región (september – október 2016). Po prečítaní predchádzajúcich článkov som sa dostala na stranu 10-11, kde ma zaujal článok „Nanuky z Lehoty“ a konkrétne hneď druhá veta o počte Lehôt v Trenčianskom kraji. Nemala som doteraz potrebu ich rátať, ale keď som tak spravila, vyšlo mi číslo 9. Tá deviata je naša, Rudnianska. Rada by som teda doplnila Váš článok a čitateľom predstavila aj našu obec, Rudnianska Lehota.

(Monika Javorčeková, Rudnianska Lehota)

Zdravím, redakcia, chcem sa Vás spýtať, kedy sa pridete pozrieť do Nimnice. Čítal som reportáž o Vašej kúpeľnej polícii, ktorá bola na tajnej misii v kúpeľoch v Trenčianskych Tepliciach a kúpele dostali vysvedčenie. Bolo tam uvedené, že najbližšie sa chystáte do našich kúpeľov. Dajte vedieť kedy, aby sme sa na Vás dobre pripravili. Ja totiž pracujem v kúpeľoch :-)

Juro Zvedavý

Ďakujem za príjemné čítanie u staršej. Kým naši popíjali kávu a debatovali o tom, čo je v dedine nové, kto s kým a kto už nie je medzi nami, ja som objavila medzi letákmi tieto noviny. U nás v Považskej Bystrici som ich v schránke nenašla, tak som si ich od staršej vypýtala. Napadlo mi totiž, že niektoré veci by sa mi mohli hodiť do školy, keď robíme seminárky. Už teraz viem, že pár vecí z novín využijem. Možno sa niekam s kamošmi vyberieme. Radi totiž cestujeme a fakt nás lákajú zabudnuté miesta na mape. Keď raz na to budem mať, určite si kúpim chatu v niektorej z osád. A keď budem mať rodinu, budeme tam spoločne tráviť víkendy.

(Marianna, Košeca)

Dnes pozýva výkonná riaditeľka KOČR Trenčín región

DOBRÝ TIP

Počuli ste už o vodnom hrade v Partizánskom? Hoci ide o najstarší kaštieľ na Slovensku, vie o ňom pomerne málo ľudí. Možno preto, že stavba ešte donedávna chýtrala a pre turistov nebola atraktívna. Dnes je všetko inak. Príďte sa o tom osobne presvedčiť!

Najstarší kaštieľ na Slovensku nájdete zhodou okolností v najmladšom meste nášho kraja. Šimonovany, kde Vodný hrad stojí, sú súčasťou Partizánskeho, ktoré ľudia doteraz poznali najmä vďaka Baťovej architektúre. Unikátny Vodný hrad stojí na múroch ešte z 11. storočia. Dlhé roky bol opustený a z povedomia turistov sa doslova vytratil. Vďaka snahám a iniciatíve miestnej samosprávy sa však ľudia o ňom postupne dozvedajú teraz, po rekonštrukcii. Aj podľa miestnych ide o novoobjavenú pamiatku. Spolu s kaštieľom zrekonštruovali i park, ktorý je po rokoch opäť príjemným miestom na oddych pre seniorov, rodiny s deťmi, ale aj unavených turistov.

Novozrekonštruované miestnosti

v kaštieli slúžia ako učebňa, čítareň, nechýba tu ani detský kútik pre najmladších návštevníkov či počítače s internetom. Aj keď z pôvodného nábytku kaštieľa sa bohužiaľ nepodarilo nič zachrániť, o histórii hovoria aspoň ná-

učné tabule. V kaštieli zároveň vznikli výstavné priestory, čo ocenia organizátori kultúrnych a spoločenských podujatí a všetci nadšenci umenia. Komu by sa toto všetko mánilo, zaujme ho snáď expozícia historických tehál od miestneho zberateľa.

Návštevníci Vodného hradu v jeho okolí očakávajú aj nejakú vodu – celkom logicky ;-) Po tej však už nie je ani stopy a dnes zostala už len v názve kaštieľa. Archeológom sa počas rekonštrukcie podarilo nájsť pôvodné koryto rieky Nity, ktorá bola prirodzenou prekážkou a vodný hrad tak stál na akomsi polostrove. Odtiaľ teda pochádzaj jeho „tajuplný“ názov.

Eva Frývaldská

Striebro z Ria, zlato z Rudna

Možno ešte máte v živej pamäti momenty z dvadsiateho augusta tohto roka. Slovenský štvorkajak v zložení Denis Myšák, Erik Vlček, Juraj Tarr a Tibor Linka vybojoval v napínavom finále na Lagoa Stadium v brazílskom Riu olympijské striebro – pre slovenskú rýchlostnú kanoistiku celkovo štvrtý kov v ére samostatnosti. Na tisícmetrovej trati vtedy dominoval nemecký štvorkajak a naši chlapci sa dvesto metrov pred cieľom opäť dostali pred Čechov na druhú pozíciu. Striebro napokon ustáli a radosť bola ohromná. Toľko fakty.

Zo striebornej zostavy je najmladší, ale na štart nastupoval vari s najväčšou zodpovednosťou. Pred pretekmi tvrdil, že ako „háčik“, teda prvý v lodi, musí práve on zvoliť správne tempo na ceste k úspechu. DENIS MYŠÁK, rodák z Nitrianskeho Rudna, odchovanec KRK Nováky, aktuálne člen ŠKP Bratislava, strieborný v K2 na 500 m z ME juniorov a MS do 23 rokov, zvládol túto úlohu znamenite. Olympijský krst premenil v olympijské striebro, ktoré má preňho cenu zlata.

„Je jasné, že do každých pretekov idete s túžbou vyhrať, vydať zo seba maximum. A keď vám to pomyselne

zlato pretečie pomedzi prsty, cítite trochu sklamanie. Toto však nebol môj prípad. Bola to moja prvá účasť na olympiáde, v dvadsiatich rokoch a hneď strieborná. Čo viac si môžem priať? Ten kov má pre mňa aj cenu zlata.“

Po úspechu na Lagoa Stadium ste sa stali stredobodom médií. Je otázka, ktorú by ste od siedmej veľmoci čakali a ešte nedostali?

„Asi nie... Bolo to celé náročné, hektické a na radostnej vlne. Preberali sme, a to nielen s novinármi, každý meter trate, čo sme mohli, nemohli ešte spraviť. Miešalo sa to s množ-

stvom gratulácií, esemesiek, telefonátov. Bolo to fakt vzrušujúce.“

Spomínate si, od koho prišla prvá gratulácia?

„K telefónu v šatni som sa dostal zhruba hodinu po pretekoch a medailovom ceremoniáli. Myslím, že bola od priateľky Nikolky, potom od rodiny, z Nitrianskeho Pravna, z Novák, od trénerov. Už si to ani nepamätám, bol to taký malý ošial.“

Váš prvý kontakt s rýchlostnou kanoistikou?

„Mal som osem rokov, keď ma do lodnice v Novákoch priviedla stará, mala tam známych. Voda bola moja kamarátka od malička, veľa času sme trávili pri vodnej nádrži u nás v Nitrianskom Rudne. A pozdávala sa mi aj kanoistika ako šport. Prišiel zlom – päť tréningov do týždňa a takmer denné dochádzanie do Novák, škola... Každý špás však niečo stojí. Rád by som sa preto poďakoval môjmu prvému trénerovi Rastislavovi Rusovi i tým ďalším v juniorskej kategórii – Ľubovi Hagarovi a Dušanovi Cachovanovi – a celému nováčkemu klubu.“

Videli ste v Riu aj niečo iné ako športoviská?

„Ale áno, v Riu sme totiž boli ešte

dvakrát pred olympiádou – na sústredení i na predolympijskej regate. Navyše po zisku striebra sme mali dva dni voľna – takže sochu Krista, cukrovú homoľu a pláž Copacabana sme zvládli. Viac nie. Páči sa mi brazílsky temperament, tá živočišnosť. No neviem, či by som dokázal v Brazílii žiť, azda ak by mi ponúkli nejakú luxusnú vilu :-).“

Vaše dojmy z olympijskej atmosféry?

„Chalani mi hovorili, že organizácie zažili aj lepšie olympiády, no ja som to nemal s čím porovnávať. Olympiáda nie sú len také obyčajné preteky či európsky šampionát. Je to honor, športový aj spoločenský, a tak som to vnímal aj ja. Rio som si užíval. Predtým som olympiádu sledoval len v telke, najmä Londýn, a sníval som sen – byť raz na olympiáde. Ten sa mi splnil dvojnásobne.“

Z Ria ste priviezli na Slovensko olympijské striebro, v Nitrianskom Rudne k nemu pribudlo zlato...

„Doma mi pripravili krásne privítanie, pred obecný úrad prišlo veľa ľudí, za čo im ďakujem. Súčasťou tejto slávy boli dokonca imitované preteky vo vaničkách na plachte s vodou. Vo finále som mal len jediného súpera – „Nemcov“ – a podľa domácej jury som vyhral a získal zlato. Bola to skvelá zábava.“

Je niečo špeciálne, na čo ste sa domov najviac tešili?

„Na mojich najbližších, rodinu, kamarátov. Na dobré jedlo od mamy či napečené dobrotky od starkej. A hlavne na posteľ, oddych, lebo rád ležošim.“

Ak k vám zavíta návšteva zo zahraničia, čo v Trenčianskom kraji jej ukážete?

„Už ako deti sme si obľúbili bojnickú zoo a zámok, často sme tam chodievali. Horná Nitra má svoje čaro, prechádzky do prírody, lesy, vodné nádrže u nás na Rudne alebo v Novákoch. Určite by som návštevu zaviedol na Považie, kde je asi najväčšia koncentrácia hradov na svete – Čachtice, Beckov, Tematín, Vršatec, Trenčín, Lednica, Považský hrad...“

Stranu pripravil Martin Pavlík,
foto Ján Súkup

